Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 2. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 5-го СІЧНЯ 1956. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 5, 1956. No. 2. VOL. LXIII.

КОНҐРЕС ПОЧАВ ПРАЦЮ МОЛИТВОЮ В ДРУЖНЬОМУ НАСТРОЮ

СЕНАТОР РАССЕЛ І КОНҐРЕСМЕН РЕЙБЕРН СТАВЛЯТЬСЯ КРИТИЧНО ДО УРЯДОВОЇ ПРОГРАМИ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

Вашинґтон. — Другу сесію 84-го Конґресу відкрито молитвою, яку в Палаті Репрезентантів провів о. Бернард Брескемп, а в Сенаті о. Фрідерік Б. Гарріс. В Палаті Репрезентантів відкриття сесії доконав спікер цісі палати Сем Рейберн, а Сенат відкрив віце-президент Ричард М. Ніксон. Хоч передбачають, що цього року, в якому відбуваються президентські вибори, буде завзята боротьба, то перший день праці почався в дружньому настрої. В першому дні не було ще жадної політичної праці, тільки відбулися формальностеві чинності та згадано тих членів, які померли під час попередньої сесії або під час вакацій. Обидві Палати вислали формальні повідомлення до Президента в Кі Весті на Флориді про відкриття сесії, а після того перервали працю, чекаючи на послання Айзенгавера про Стан Унії, яке мають відчитати конґресові урядовці в четвер 5-го січня. Члени обох палат зійшилися точно в 12 годині вполудне. Сенат працював тільки 12 мінут, а Палата Репрезентантів перервала засідання в 2 год і 17 мінут. Президент зломить традицію, яка існувала від початків урядування Френкліна Д. Рузвелта, і цього року не буде особисто читати свого послання до американського народу, як це робив в попередніх роках. Хоч в обох палатах Конґресу в першому дні другої сесії панувала дружня атмосфера, то вже позначилася й та боротьба, якої сподіваються під час дальших праць. Голова Сенатської Комісії Збройних Сил, впливовий республіканський сенатор Ричард Б. Рассел заявив журналістам, що державний департамент веде „неплідну" закордонну політику, і на аґресивну політику Совєтів має тільки одну відповідь, — звертаючися до Конґресу за дальшими ґрішми. Рассел сказав, що якби так Хрущов і Булґанін об'їхали цілий світ, то напевно мали б успіх в „банкрутстві нашої держави". Рассел натякав на те, що внаслідок поїздки совєтських політиків до Індії та інших держав Південної Азії, державний департамент рішив збільшувати допомогу закордонові та зажадав на цю ціль 4,900,000,000 долярів в найближчому бюджеті. Невдоволений із закордонної політики уряду і демократичний конґресмен, спікер Палати Репрезентантів, Сем Рейберн, який заявив, що загальне положення в світі „не зовсім добре", а наша політика не може похвалитися „щасливими потягненнями". Республіканський сенатор із Ню Джерзі Г. Александер Смит обороняв політику уряду і заявив, що не добре і „небезпечно" атакувати з партійного становища закордонну політику країни. В Сенаті віце-президент Ніксон привітав провідника республіканської більшости сенатора Линдона Б. Джансона, який хворів на недугу серця і тепер знову почав свою працю. Сенатори оплесками прийняли цю заяву Ніксона, а сенатор Джансон заявив: „Ви навіть не знаєте, який я щасливий, що знову можу при своєму бюрку працювати". В Палаті Репрезентантів конґресмени вшанували пам'ять тих конґресменів, які померли (Джана Д. Дінґела і Веру Букенена) та після того склав присягу новообраний конґресмен Джан Д. Дінґел, молодший.

Капелян Конґресу о. Бернард Брескемп започатковує молитвою другу сесію 84-го Конґресу. У самій горі перед кріслом спікер Палати Репрезентантів демократ — Сем Рейберн.

Політики про померлого Френка Гейґа

Джерзі Ситі, Н. Дж. — В неділю 1-го січня в Ню Йорку помер у віці 80 років визначний демократичний політик із стейту Ню Джерзі — Френк Геґ. Геґ був впродовж 30 років посадником міста Джерзі Ситі і зрезиґнував із цього становища в 1947 році. Він був впливовим політиком не тільки в своєму стейті, але і в цілій державі. Голова Стейтового Республіканського Комітету Семюель Л. Бодін заявив, що в особі Геґа відходить цікава постать політика. Голова Крайового Демократичного Комітету Пол Ботлер сказав, що „довголітній член цього комітету — Френк Геґ був визначним членом Демократичної Партії". З признанням про покійного Френка Геґа висловилися і бувший посадник Джерзі Ситі Джан В. Кенні та теперішній посадник цього міста Бернард Дж. Беррі. Похорон Ф. Геґа відбудеться в четвер 5-го січня ц. р.

ЗДА і Совєти матимуть незабаром водневу бомбу силою 50,000,000 тон ТНТ

Вашинґтон. — Спеціяльна урядова комісія подала до відома, що „вже близький той час", коли і З'єдинені Держави і Совєтський Союз диспонуватимуть новою супер-водневою бомбою, сила якої виноситиме 50 мільйонів тонн TNT (вубухових матеріялів). Комісія передала свій рапорт секретареві оборони Чарлзові Е. Вилзонові. Водночас комісія заявила, що справа побудування міжконтинентальної ракети буде здійснена на протязі шести до десяти років. Ця ракета буде наймодернішою зброєю сучасної доби. Голова комісії ген. Отто Л. Нелсон, мол., передаючи рапорт про працю комісії, заявив ще, що країна увійшла в таку добу воєнної техніки, коли одна або дві години перед налетом ворожих літаків з атомовими бомбами вирішатимуть про перемогу. Може й бути таке, що нація буде попереджена про зближення ворожих кермованих ракет всього двадцять хвилин перед їх прилетом до ЗДА. Наприкінці свого рапорту комісія ствердила, що американське громадянство непідготоване до атомової війни і мало заінтересоване в оборонних заходах країни.

Президент плянує зменшити рільничу продукцію на 20 відсотків

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер вишле в понеділок 9 січня новий плян рільничої програми, згідно з якою мала б бути зменшена продукція кукурудзи, пшениці, бавовни і рижу на 20 відсотків. Уряд виплачував би тим фармерам, які обмежать продукцію, грошові винагороди, або видавав би їм із урядових складів ті надвишки харчових продуктів, які находяться в урядових складах. Самі фармери мали б вибирати, чи хочуть діставати винагороду за зменшення продукції в грошах чи в натурі. Урядовий плян одночасно змагає до осягнення двох цілей: зменшення рільничої продукції і зменшення запасів харчових продуктів, які назбиралися в урядових магазинах внаслідок підтримки цін на фармерські продукти. Згідно з Айзенгаверовим проєктом фармери діставали б винагороди і за ті акри землі, які фармери не будуть обсівати зерном, тільки засіють різними травами або засадять деревами. На цю ціль призначені в бюджеті 350,-000,000 дол. річно впродовж найближчих п'ятьох років.

8 поранених під час страйкових заворушень в Огайо

Колумбус, Огайо. — Під час страйку робітників у фабриці „Вестінґгавз" в Колумбусі прийшло до заворушень, під час яких поранено 8 осіб. Крім того один із страйкуючих помер на удар серця. Поліція арештувала 90 осіб. Численні авта пошкоджені, бо робітники кидали камінням на поліцію, яка користувалася гумовими киями. Правний дорадник Спілки Електричних Робітників, яка є членом АФП — КІО, Дейвід Клейман твердить, що робітник не помер від серцевої атаки, як це ствердив судовий урядовець, тільки „згинув внаслідок того, що поліцисти силою старалися втримати порядок". Ці заворушення були найбільші від того часу, коли почався спір робітників цієї фабрики з підприємцем, який триває вже 12 тижнів. Поліція твердить, що не було жадного насильства над робітником 34-річним Троєм Тедлоком, який помер від удару серця. Заворушення почалися тоді, коли урядовці прибули до праці, юрба робітників в кількості 2,000 не хотіла впустити їх до фабрики. Поліція очищувала шлях від пікетуючих робітників, які на неї кидали камінням.

Смерть графіка Василя Масютина

З Берліну наспіла спізнена вістка, що дня 15 грудня мин. року помер там відомий український маляр і графік Василь Масютин (справжнє прізвище Мясюта) у віці 69 років, автор відомих широко портретів українських гетьманів, відомий мистецький критик й автор праць на мистецькі теми, м. ін. монографії про Томаса Бюіка. Писав теж повісті українською мовою, що деякі з них були друковані до війни у Львові у Видавництві „Діло".

ПОМЕР ІЛЛЯ КИРІЯК, АВТОР „СИНІВ ЗЕМЛІ"

Едмонтон. — В середу, дня 28 грудня 1955 р. помер в Едмонтоні відомий українсько-канадійський письменник Ілля Киріяк, автор повісти у трьох томах „Сини Землі", в якій подана історія одного із родів українських поселенців у Канаді.

Москва помагає Юґославії добувати атомову енерґію

Москва. — Поміж СССР і Юґославією підписано умову про будову в Юґославії атомового реактора коштом і технічними силами Совєтського Союзу. Цією умовою закінчились переговори, переведені в Москві з юґославською делеґацією під проводом Франца Коса. Цей останній відмовився сказати журналістам, як Юґославія платитиме Совєтам за ту послугу, але підкреслив, що ця умова має „комерційний характер". Совєтська пропозиція допомогти Юґославії в добуванні атомової енерґії для мирних цілей прийшла у відповіді на юґославський запит, звернений одночасно під адресою ЗДА і СССР. Що відповіли З'єдинені Держави — невідомо, але ЗДА й Англії вже давно пропонували облегшити завдання юґославським вченим в їх атомових дослідах. Теперішня совєтсько-юґославська умова поширює і доповнює торговельну умову між тими двома державами з вересня мин. року: тоді сказано, що торговельні взаємини між СССР і Юґославією мають охоплювати також атомову енерґію для мирних цілей. Ця остання умова безумовно скріпить совєтсько-юґославські взаємини — коментує американська преса.

Совєти стали раптом „приятелями" африканських неґрів

Монровія, Ліберія. — Совєти несподівано запропонували Ліберії встановлення взаємних дипломатичних взаємин та фінансову і технічну допомогу. Сталось це у зв'язку з урочистою третьою інавґурацією президента Ліберії Вільяма Тубмана, який в минулому році відвідав був Вашинґтон. Коли відбувалась інавґурація Тубмана в його другій каденції в 1952 році, то Совєти відмовились були від участи в тій урочистості. Тепер вони несподівано прийняли формальні запросини, розіслані Ліберією до всіх держав, і прислали делеґацію з чотирьох осіб під проводом Александра Волкова, члена Верховного Совєту. Волков встиг уже скласти широку заяву перед пресою про „мирну політику" СССР та, м. ін., про бажання гарних взаємин з Ліберією, якій Совєти, мовляв, готові ґрішми і технічними силами допомогти до розвитку. Ліберія, якої річний бюджет обертається в сумі 15 мільйонів долярів, здійснює тепер 5-ий рік своєї „9-річки", яка передбачує видаток 74 мільйони долярів на шляхи, школи, шпиталі і т. д. „Експорт - Імпорт Банк" у Вашинґтоні признав був Ліберії 20 мільйонів долярів позички на будову шляхів, але зреалізовано з тієї позички щойно тільки 5 мільйонів долярів.

Еспанські студенти проти режиму ген. Франка

Мадрид. — Своєрідний плебісцит, переведений поміж студентами десятка еспанських університетських факультетів виказав панування між ними настроїв, ворожих теперішньому режимові генерала Франка. Признали це в обережній формі самі офіційні чинники. Студенти — заявили вони — висловили своє невдоволення існуючими соціяльними й економічними умовинами, а ці настрої, получені з їх браком політичного досвіду, роблять їх податливими на комуністичну пропаґанду. Настрої серед еспанської високошкільної молоді перевірив державний Інститут Публічної Опінії, який роздав був поміж студентів квестіонарі з відповідними запитами та потім перевів безпосередні розмови з 400 студентами. Професор експериментальної психології в Мадридському університеті, Хозе Марія Пініллльо, перевів аналізу всіх отриманих від студентів відповідей і склав звідомлення, що дісталось до відома м. ін. закордонних дипломатичних представництв. Те звідомлення, пояснюють чужинні обсерватори в Мадриді, стало головною причиною новорічного заклику ген. Франка до нації, зокрема до молоді, щоб підтримувати теперішній режим та виявити терпеливість в очікуванні економічних реформ, що їх переводить і задумує уряд.

Новообраний президент Бразилії прибув у відвідини до ЗДА

Вашинґтон. — В середу 4 січня ц. р., прибув до ЗДА новообраний бразилійський президент Хусцеліно Кубічек де Олівеіра. В четвер він відвідає президента Айзенгавера у його домі в Кі Вест, де обідатиме разом з Президентом, його братом Мілтоном Айзенгавером, американським амбасадором до Бразилії Джемсом Ц. Данном, бразилійським амбасадором до ЗДА Хоао Карльосом Муніцом та іншими достойниками. З Кі Вест Кубічек поїде до Вашинґтону і потому до Ню Йорку і звідти виїде в подорож до Европи. Вернувшися із своєї поїздки по ЗДА й Европі до Бразилії, Хусцеліно Кубічек буде введений на уряд президента дня 31 січня ц. р.

ВОРОГ ПОДАТКІВ ПЕРЕМОЖЦЕМ У ФРАНЦУЗЬКИХ ВИБОРАХ

Найбільшою неподіванкою в останніх французьких виборах була велика перемога прихильників кол. книгаря Пужада, провідника протиподаткового руху у Франції. Він із своєю ґрупою здобув 51 місць в новому французькому парляменті. На фото: дружина Пужада обтирає піт з чола перевтомленого передвиборчою аґітацією чоловіка.

КРАЙНІ ГРУПИ ПЕРЕМОГЛИ У ВИБОРАХ У ФРАНЦІЇ

КОМУНІСТИ — НАЙСИЛЬНІША ГРУПА В НОВОМУ ФРАНЦУЗЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ. — ЗБЕНТЕЖЕННЯ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Вибори до французького парляменту які відбулись в останню неділю 2 ц м. і мали прояснити ситуацію, даючи авторитетну більшість передусім для переведення реформ у Північній Африці та для зміни конституції, ще більш заплутали й затемнили політичні відносини у Франції. Виграли у цих виборах скрайні групи, при чому на скрайній лівиці комуністи, які мали раніше, у парляменті, що вийшов з виборів в 1951 році, 93 мандати, тепер матимуть 145 послів і становитимуть найсильнішу окрему парляментарну групу. Вони дістали 4,711,077 голосів, на 317,374 більше, як тому чотири роки, та загалом коло 25% всіх голосуючих. Другою прикрою несподіванкою для самих французів і всіх закордонних обсерваторів, це перемога т. зв. пужадистів, себто прихильників руху М. Пужада, який виступав в імені всх невдоволених податковими вимірами. Цю групу, ідеологічно зовсім неоформлену і нез'ясовану, зараховують французькі знавці до скрайньої правиці тому, що в ній найповажнішу ролю грають ніби-фашистівські елементи. Ця група дістала 51 мандат і таким чином раптом стала зовсім новим, у попередньому парляменті неіснуючим поважним цифровим чинником. Майже зовсім „зник" табір генерала де Голя, мабуть у користь „пужадистів", впавши з 57 до 15 послів. Втратили всі центрові партії. Соціялісти мали 94 мандати, тепер матимуть 88, народні республіканці (центрова католицька партія) втратили 13 мандатів і матимуть 70, центро-права партія Незалежна впала з 122 до 94. Радикали, які розбились між сторонників Мендес-Франса і теперішнього прем'єра Фора, матимуть разом 82 мандати, але невідомо, як вони поділяться у парляменті. Бльок Мендес-Франса ніби зискав 160 мандатів, а бльок прем'єра Фора 190, але ці цифри непевні Парлямент повинен мати 627 послів, але невідомо, що станеться з 30 мандатами з Альжиру, де вибори не відбулись з уваги на тамошні революційні відносини. Загальний тон французької преси досить „мінорний". Підкреслюється необхідність зблокування у новому парляменті розсварених під час виборів центро-лівих і центро-правих партій. Народні республіканці повторили свою пропозицію бльоку, звернену під адресою Мендес-Франса, але невідомо, як вона буде тепер прийнята, бо напередодні голосування і Мендес-Франс і його союзник, лідер соціялістів Молле, таку пропозицію відкинули. Також комуністи повторили свою пропозицію під адресою соціялістів і радикалів Мендес-Франса, щоб творити спільно „народний фронт". Ситуація виясниться — запевняє паризька преса — щойно в половині цього місяця, після остаточного переведення й проаналізування підсумків виборів та нарад окремих партійних управ і закулісових міжпартійних розмов. Непевність ситуації віддзеркалились в реакції неофіційної біржі, на якій впав курс франка з 385 за 1 доляр на 395. Покищо приймають як річ майже певну, що Едґар Фор не залишиться прем'єром. Найбільші шанси матиме мабуть котрийсь із поміркованих соціялістичних діячів, який міг би помирити розсварені у виборах центрові партії.

Поганий відгук французьких виборів поза Францією

Лондон. — Англійська преса, почавши від „Таймсу", оцінює вислід французьких виборів дуже скептично. Названий керівний англійський щоденник твердить, що міжпартійне порозуміння в справі політичної програми у відношенні до Північної Африки можливе було б тільки при перемозі поміркованої думки, — а останні вибори якраз заперечили цьому. „Івнінґ Стандарт" добачує у висліді виборів у Франції опозицію публічної опінії не тільки проти політиканів, але й проти демократичної системи. В офіційних колах висловлюють надію, що збентеження і потрясення, що його мусять переживати всі відповідальні французькі політики, доведе до приспішення такої реформи французької конституції і виборчої системи, щоб не повторилось більше таке розбиття партій і груп і щоб стабілізувати владу. — Американські офіційні кола стримались від висловлення своєї думки. Державний секретар Доллес заявив, що він щойно мусить докладно познайомитись з вислідами виборів. Американська преса оцінює вислід французьких виборів неґативно, передбачаючи дальше послаблення ролі Франції у вільному світі.

В АМЕРИЦІ

● **92-річний Ілай Люкас** із Вітесбурґу, Кентокі, гордий із того, що став батьком 19-ої дитини. Він заявляє: — „Я мав 92 роки, один місяць і 17 днів, коли моїй жінці, 35-річній Ріті народилася дитина". Від першої жінки Люкас має 14 дітей, а від другої — 5. Він одружився другий раз в 1941 році.

● **Нюйоркська Омнібусова** Корпорація замовила 100 автобусів, які матимуть охолоджене повітря. Перший автобус буде готовий 15 квітня 1956 року. Всі 100 автобусів будуть готові до кінця цього року.

● **Генерал армії** Джордж С. Маршалл, державний секретар за президента Геррі С. Трумана, погоджується, щоб дослідна комісія при Вірджінському Військовому Інституті опрацювала історію його життя. Генерал Маршал відкинув пропозицію одного видавництва, яке пропонувало йому за написання спогадів мільйон долярів. Ген. Маршалл недавно відзначав своє 75-річчя.

● **Комісар Імміґрації** Джозеф М. Свінґ повідомляє, що в 1955 році депортовано із ЗДА 11,954 осіб, в тому числі 35 чужинців, які займалися підривною діяльністю. Між ними були й такі визначні комуністи як Ірвінґ Поташ і Клявдія Школьнік, що займали високі становища в Комуністичній партії ЗДА.

● **Департамент** справедливости призначив конґресову відзнаку — Медалю Молодого Американця 14-річній дівчинці Патриції Енн Стріклєнд, яка врятувала життя своїй матері, витягнувши її з горіючого літака. В цій катастрофі втратив життя її батько.

● **Ще раз пригадуємо** всім новоприбулим до цієї країни, щоб пішли до найближчого поштового уряду і виповнили картку, подавши в ній теперішню свою адресу. Це зобов'язує всіх осіб, які ще не мають американського громадянства і які скінчили 14-ий рік. За дітей виповнять картки їхні батьки або опікуни. Хто не виконає цього обов'язку зголошення адреси, може бути депортований із ЗДА до тієї країни, звідки приїхав.

● **Директор** Контрольного Бюра Руху в Ню Йорку С. Дж. Аллен повідомляє, що міські суди в 1955 році судили за порушення правил їзди автом 1.717,-997 осіб — на 328,997 осіб більше як в 1954 році.

В СВІТІ

● **Єлисавета II** з нагоди Нового Року надала 1,000 особам, представникам різних держав Британського Коммонвелту почесні відзначення. З цього числа 702 особи, з них 106 жінок, рекомендував королеві прем'єр Іден. Між відзначеними є Марґот Фонтін, найкраща англійська танечниця, та Рудольф Бінґ, генеральний менаджер Метрополітен Опери в Ню Йорку, що має англійське підданство.

● **В комуністичному Китаї** відзначено Новий Рік двома подіями великого значення. Комуно - китайська преса перейшла з прямовисного на горизонтальний спосіб писання, зліва направо. Ця реформа, має облегшити „абетизацію" китайських писальних значків. Того самого дня 1 січня вперше урухомлено нову залізницю, що перетинає Зовнішню Монголію через її столицю Улян Батор і сполучає СССР з комуністичним Китаєм.

● **Вільгельм Пік**, вихованець Москви й „президент" східньо - німецької „Народної" республіки, святкував 3 січня ц. р. своє 80-річчя. На „свято" з'їхались комуністичні матадори з усього світу з самим Климентієм Ворошиловим, головою Президії Верховного Совєту, отже ніби президентом СССР, на чолі. Маршал Чу-тег очолював комуно - китайську делеґацію. Цей з'їзд мав заманіфестувати, що комуністи, з наказу Москви, поважно дивляться на Східню Німеччину, як „суверенну" державу.

● **Англійський губернатор** Кипру, маршал Джон Гардінґ, видав 1 січня пересторогу, звернену до грецьких терористів, в якій сказано, що їхні „дні пораховані". Маршал Гардінґ, відмежовуючи інтереси кипрського населення від терористичної акції кипрських греків - соборників, запевнив, що „перстень довкола терористів звужується помалу, але невідхильно".

● **Президент" ЧСР**, Антоні Запотоцкі, який в серпні мин. року мав серцеву атаку, 1 січня ц. р. вперше виступив публічно з новорічним зверненням, в якому „покаявся", що комуно-чеська кампанія проти Тіта в 1948 році „пішла була задалеко". Тепер, мовляв, Чехословаччина зробить усе, щоб „нормалізувати" взаємини з комуністичною Юґославією.

● **Черчил** заявив, що большевицькі проводирі зробили „все, що могли", щоб спровокувати перегони у зброєнні на Середньому Сході, і цим виявили свою „дивну інтерпретацію мирного співіснування". Г. Черчил збирається виїхати в половині січня на Французьку Рів'єру. В минулому році Черчил проводив зиму на Сицилії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ПОТВЕРДЖЕННЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

„Мирне визволення поневолених народів було, є і залишиться більшою ціллю закордонної політики З'єдинених Держав, аж до досягнення успіху". Це — дослівна заява пресового секретаря Білого Дому Джеймса Гаґерті, у відповідь на останній виступ Хрущова проти президента Айзенгавера і державного секретаря Доллеса за їх святочні послання до народів Східньої Европи, передані „Голосом Америки". Заява секретаря Гаґерті була раніше апробована президентом Айзенгавером та державним секретарем Доллесом. Склав він її у відповідь на твердження Хрущова, що послання президента Айзенгавера і державного секретаря Доллеса до поневолених східньо-европейських народів було „грубим встряванням" у внутрішні справи інших країн і дальшим порушенням „духа Женеви".

Заяву з Білого Дому про те, що визволення поневолених народів залишається „більшою ціллю" американської закордонної політики, приймуть напевно з великим вдоволенням і полегшою не тільки всі поневолені народи, але й та публічна опінія вільного світу, яка правильно оцінює причини теперішнього безнадійного положення в світі і бачить єдиноможливу розв'язку і вихід з такого положення в справедливості, волі і мирі для всіх.

На жаль, ця свідомість ще далеко не охоплює такі широкі кола, як це було б потрібно для її ефектовности. Є ще багато таких, які в першу чергу повинні були б цю ситуацію правильно оцінювати, але які, замість того, ще тільки плутають її. Сюди належить, на жаль, і поважна частина американської преси. Бо коли в заяві з Білого Дому виразно говориться про „поневолені народи", то преса, включно з такими в інших випадках відповідальними й поінформованими органами, як „Ню Йорк Таймс" та інші, звужує це поняття до „сателітів", а щоб не було якого непорозуміння щодо її власного незрозуміння, то додає до того ще й мапу, де до „поневолених народів" зараховується тільки ті, які поневолено після чи під час другої світової війни, і то не всі.

Очевидно, що заяву з Білого Дому треба тільки привітати. Вона бо свідчить, що теперішній уряд ЗДА не заперечив і не відступив від своєї концепції визвольної політики в принципі, хоч і немає занадто багато фактів, що потверджували б цей принцип у практиці, але їх теж не бракує. Звичайно, ми бажали б, щоб Америка сказала в цій визвольній справі дещо рішучіше слово, але, з другого боку, здаємо собі справу, що цим рішучим словом не повинна бути війна. Ані український, ані — думаємо — інші поневолені народи не можуть мати претенсій, щоб американські чи інші вояки накладали головами за волю українців, білорусинів, поляків чи інших, хоч ця воля є в загальному інтересі. Але саме в ім'я того спільного інтересу поневолені народи можуть мати претенсії до вільних народів, щоб вони — поперше — не робили нічого такого, що могло б якнебудь морально, політично чи матеріяльно скріплювати їхнього гнобителя, а подруге — щоб ці вільні й волелюбні народи підтримали морально, політично і матеріяльно саме тих, що ще мусять боротися за волю. Така підтримка цілком лежить в понятті та можливостях „мирного визволення", під яким підписується Америка, називаючи його „більшою ціллю" своєї закордонної політики.

Звичайно, можна було б навести цілий ряд мирних засобів і заходів, які Америка могла б і повинна була б поробити для здійснення цієї „більшої мети" своєї закордонної політики. Проте, наша думка зупиняється таки на нашій американсько-українській спільноті, що в першу чергу має подвійний обов'язок і подвійну повинність — бо американську і українську, — щоб відповідно спричинитись до здійснення цієї мети. Ми часто дорікаємо Америці за те, що вона того або того не робить, щоб практично здійснювати свою визвольну політику. А що робимо ми, головні прихильники цієї політики? Чи та вже навіть неповна сотня тисяч долярів, що їх складає наша мільйонова спільнота до каси Народного Фонду, може бути реальним потвердженням наших „визвольних" слів та вимог до інших?

Остання заява з Білого Дому про визвольні цілі американської закордонної політики повинна бути великим надхненням головно для нас, американських українців. Ми маємо найбільш авторитетне твердження, що визволення поневолених народів є ціллю американської закордонної політики. Працювати і робити направду все можливе для осягнення цієї мети — це наш великий патріотичний обов'язок у відношенні як до Америки, так і до українського народу. Святочний сезон дає добру нагоду над цим подумати і відповідно поступити.

ДИПЛОМАТІЯ В ЧОБОТАХ

Впродовж одного тижня ті самі два совєтські достойники, які за всіми познаками становлять „дуумвірат" в совєтській імперії, виявили таку „послідовність" у закордонній політиці: 1) у великій закордонно-політичній промові перед Верховним Совєтом Хрущов накинувся двічі на президента Айзенгавера, обвинувачуючи його в „грубому вмішуванні у внутрішні справи" сателітних держав та в „порушенні духа Женеви", що їх Президент ніби допустився в своєму різдвяному побажанні, щоб уярмлені Совєтами народи здобули свою свободу, і назвавши його плян взаємної летунської контролі „новим способом військової розвідки"; 2) в тому самому часі совєтський уряд погодився на те, щоб знову появлявся закритий совєтською владою журнал „Америка", видаваний у московській мові американською амбасадою в Москві; 3) у новорічному інтерв'ю з американською телевізійною аґенцією Булґанін покликався на „історичний досвід" з американсько-совєтською „приязню", запевняючи, що можна і треба надалі цю приязнь зберігати, а 4) буквально в той самий день у розмові з юґославським журналістом він знову лаяв „деякі західні кола", які нібито свідомо пруть до відновлення холодної війни. Водночас тон совєтської преси і кожний новий виступ Хрущова не залишають найменшого сумніву, що совєтська дипломатія вважає, що в своїй антиколоніяльній кампанії вона відкрила той чудесний спосіб, який допоможе спаралізувати всі західні впливи в Африці й Азії, перетягнути на свою сторону всі малорозвинені країни на чолі з Індією та Єгиптом, і таким чином дістати в свої руки такий велетенський людський, військовий, господарський і моральний потенціял, який уможливить перемогу комунізму над рештою світу.

Очевидно, що такі примирливі жести, як згадана „концесія" щодо американського видавництва в Москві (у дуже невисокому накладі, який не доходить до мас), чи пусті слова про можливість „співіснування", навіть малою мірою не рівноважать пророчистої заяви, підтриманої залізною дійсністю, що СССР виключає всяку розв'язку існуючих міжнародних конфліктів, у першій мірі щодо Німеччини, яка на 100% не була б совєтською розв'язкою. Що ж значать найкращі слова й жести, поставлені поруч факту, що єдиною плятформою, на якій Совєти погоджуються „мирно й співіснувально" розв'язати проблеми Німеччини, Кореї, Індо-Китаю чи Формози, це — повна комунізація даних країн і повне обеззброєння Заходу!

Таким чином совєтська дипломатія йде паралельним шляхом: грубими лайками денунціює всі держави вільного світу, включно з Америкою, в колоніяльному уярмлюванні чужих народів, представляючи себе, Москву, як єдиного і найбільшого борця за волю тих народів, — і водночас веде підготову комуністичними п'ятими колонами не тільки в Північній Африці чи в Південному В'єтнамі, але й в Західній Німеччині, Франції і в Італії для підірвання тамошніх вільних режимів. Усіх зусиль зживає совєтська дипломатія, щоб переконати „невтральних" (до них треба зараховувати соціялістичні партії в таких країнах, як Англія й скандинавські держави), що власне СССР є промотором роззброєння, — і водночас іде цілою парою дальше зброєння, наставлене на чисельне збільшування летунства й морської фльоти та накопичування в магазинах наймодернішої зброї, включно з керованими далекопростірними стрільнами. Бундючні слова про віру в перемогу комунізму в ідеологічному суперництві з демократією мають потверджувати мирну тенденцію совєтської закордонної політики (навіщо війна, коли „голими руками" можна буде загорнути Захід?!), але водночас сліпий бачить, що коли сам совєтський прем'єр і перший секретар Всесоюзної комуністичної партії запрягли себе в пропаґандивний похід проти Заходу, пропонуючи направо й наліво (Єгипет, Індія, Бірма, Афґаністан) позики у сотні мільйонів долярів, а сотні мільйонів видаючи на продукцію атомової і водневої зброї, то це є політична й військова мобілізація, розрахована на неминучий зудар.

Передовик „НИТаймсу" писав кілька днів тому, що „останні совєтські вибрики... частинно безсумнівно відбивають примітивний, хоч хитрий, характер партійного шефа Хрущова, який очевидячки надає тон теперішній совєтській дипломатії". Це — дипломатія в чоботах, яка більше, аніж раніше, за часів Сталіна, переплітає рахунок на свою силу із рахунком на слабість і спожалиння гідну наївність Заходу. Примирливі жести мають зацитькувати Захід, демобілізувати його і недопускати, щоб він хапався за однаково сильні, безпардонні й болючі для Совєтів засоби контрнаступу. Із згаданого на вступі „обурення" Хрущова на американську політику визволення у відношенні до підсовєтських народів виходить, як шило з мішка, найбільший острах Кремлю: тут власне криється Ахіллева п'ята Совєтів і всієї їх дипломатії. І коли б тільки американська закордонна політика не обмежувалась до різдвяних побажань волі під'яремним народам в СССР, але була реальною, динамічною і всьому світові очевидною політикою, тоді й незрячі маси в Індії чи Афґаністані та їхні незрячі лідери стидались би оплескувати забріхану пропаґанду Хрущова та протестували б проти того, щоб їх зараховували до просовєтського табору. І коли Хрущов та Булґанін могли мати дійсні успіхи своїми виступами і далі продовжують той самий тон у своїх виступах в Москві, то винна в цьому та політика західнього світу, яка — в ім'я добрих стосунків із Кремлем — занедбала власну пропаґанду і власну політику на користь визволення підсовєтських народів.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

Ярослав Курдидик

НАЙБІЛЬША ВІЙНА „ПІД ЧАС МИРУ"

До вибуху першої і другої світових воєн Америка, віддалена тисячами миль від театрів війни, мала досить часу для того, щоб вирішувати чи приймати в них участь. — Вона могла, не кваплячись, переставлятися на воєнну стопу, — мобілізувати військо й переводити свою цивільну індустрію на воєнну продукцію з таким поспіхом, який уважала за відповідний. Сьогодні зобов'язує ЗДА зовсім щось інше.

У загальній світовій політиці в найближчому майбутньому вирішну ролю відіграватиме той факт, що запас атомових і водневих бомб в СССР постійно зростає, і через те зростає загроза, що большевики готові ужити їх проти найважливіших центрів вільного світу. Оця обставина примушує ЗДА бути у постійному поготівлі. Таке положення тепер дає, так би мовити, тон ґльобальній політиці і є головним стимулом у холодній війні та її розвитку.

На сьогодні є вже устійненим таке загальне поняття, що, на випадок вибуху війни, негайно буде переведена загальна операція проти найважливіших ворожих індустрійних осередків і т. зв. „політичних нервових центрів". Справи під цю пору стоять так, що ні одна з воюючих сторін не має такої оборонної зброї чи засобів, які були б спроможні перешкодити чи запобігти цьому майбутньому ґрандіозному нищенню.

Уся суть і вартість атомової зброї узалежнюється від двох чинників: 1. від спромоги перекинути її якнайшвидше і в якнайбільшій кількості на ворожу територію — отже вирішними будуть тут кількість і якість зорганізованого летунства і ракетних стрілен; — 2. не лише атомову війну, але взагалі кожну війну виграє той, хто буде до неї належно підготований.

Воєнні знавці й стратеги майбутньої війни твердять, що переможно вийде та сторона, яка зможе всі великі знищення найлегше перенести. Вони також висловлюють думку, що на атомову війну може рішитися тільки країна, яка понад усякий сумнів певна того, що її нарід перенесе без зайвої і надмірної гістерії хоч би й найтяжчі удари. На це складаються два фактори: перше — моральна сила народу і друге - його зорганізованість і вміння боронитися.

Щоб підготувати оборону найбільш досконало, американське найвище командування перевело на початку грудня 1955 р. велетенські „дефензивні маневри", що їх слушно назвали деякі воєнні коментатори „найбільшою війною під час миру"...

Головнокомандувачем у цій „війні" був ген. Е. Патрідж, шеф-командант Континенталь Ер Дефенз Коменд, а його помічником були генерали С. Мікелзен, командант усієї протилетунської зброї, що є в розпорядженні армії, включно з ракетними викиднями всіх типів, та адмірал А. Мореговз, командувач усієї фльоти. Крім чисто військових з'єднань, у цих ґрандіозних маневрах брало участь 400 тисяч добровільців, зорганізованих у різних протилетунських частинах включно з канадійськими. При цьому слід відмітити, що маневри охоплювали також і всю територію Канади.

Всі операції переводив ген. Петрідж з головного командного центру у Колорадо Спрінґс, Кал. Вони обіймали ЗДА й Канаду з винятком Аляски й Ґренляндії. „Ворожі налети" виконували летунські з'єднання під командуванням відомого ген. Лі Мея.

Завданням маневрів було головним чином перевірити, як діє у протилетунській обороні вся система, почавши від радарової сітки, що розтягується на цілий американський континент, через наземних обсерваторів, і аж до літаків-нищильників та протилетунських ракетних стрілен.

Точного звіту з маневрів не подано із зрозумілих причин. Було сказано тільки, що в акції приймало участь кілька тисяч літаків найрізнороднійших типів і що про кожний „ворожий налет", в якому тільки небагатьом літакам вдалося прорватися, приходило повідомлення за 3-5 хвилин. Після такого повідомлення — щоразу всі сили були спрямовані на те, щоб „ворога" за всяку ціну зліквідувати. Головне командування обмежилося до лаконічного повідомлення, що назагал справність усієї цієї прескладної машинерії діяла задовільно, а всі виявлені при тому недоліки будуть негайно усунені.

Маневри ці були переведені не для того, щоб непокоїти чи тривожити населення, а, навпаки — для того, щоб перевірити дефензивну його справність і всієї оборонної системи, бо, лише маючи ідеально зорганізовану оборону, можна з певністю сподіватися перемоги.

ДІРИ В РАДАРОВІЙ СІТІ

27-го липня м. р. зістрелили болгарські ловецькі літаки ізраїльський пасажирський літак, при чому згинуло 58 людей, громадян різних держав. Дальша історія відома. Шестичленна ізраїльська комісія, якої Болгарія не пускає на місце зістрілення літака, протестаційні ноти, невдалі викрути повітряних бандитів і... трава, яка починає поростати на могилах невинних жертв.

Але не про це мова. А про те, що ця подія виявила закуліси, які кидають яскраве світло на ролю Совєтів, що її вони грали в цьому ганебному вчинку, і на, так звану радарову сіть, яка має бути охоронним муром проти налетів ворожих літаків. Захід шукав пояснення на те, як комуністичний світ міг відважитися на такий вчинок. Відповідь дав звіт, який недавно одержало американське міністерство військових справ і який звучав: червоні летуни дістали наказ стріляти на кожний літак, навіть на пасажирський, якщо він, збившися зі шляху, опиниться над територією котроїсь з держав з-поза залізної заслони. Цей наказ зродився в совєтському г е н е р а льному штабі, бо радарова сіть має діри, і Совєти не забезпечені проти налету поодиноких ворожих літаків. Цей наказ видав совєтський генерал летунства Торевіч, який в днях Женевської конференції перебрав головну команду над військовим летунством не тільки Совєтів, але й сателітів.

Проте, безпосередній поштовх до цього дали військові маневри західніх держав в Европі. Маневри летунської фльоти, під кличем „Реґулюс" які мали місце влітку минулого року, виявили, що поодинокі літаки можуть пролетіли крізь радарову сіть і скинути атомові бомби на цілий ряд французьких міст, так що Франція та держави „Бенелюксу", на випадок війни були б за кілька годин зовсім знищені. Американські експерти та критики цих маневрів хотіли цю військову сенсацію задержати в строгій таємниці. Але громом з ясного неба було для них, коли полковник совєтського летунства Гронєв 22 липня проголосив вислід цих маневрів, і то з найменшими подробицями.

Щоб заспокоїти уми американських військових кругів, полковник американського летунства Ріхард Леґгорн проголосив у фаховому журналі таке: „Ми маємо методи, при помочі яких можемо докладно дослідити совєтську радарову сіть. Ми знаємо, де, як і коли ця сіть функціонує. Ми можемо також совєтську радарову сіть вибминути і її унешкідливити". А далі подав згаданий полковник, що американці можуть фотографувати совєтські території з повітряних просторів, і то без ніяких, або тільки з мінімальними втратами. При цьому він зазначив, що вже в 1945 р. робили такі знімки німецькі літаки типу „Ю.88" над Англією з повним успіхом.

В цей самий час довідався Захід, що Совєти випродукували такі літаки, які можуть знайти діру в американській радаровій сіті, але під умовою, що налети будуть відбуватися поодиноко і що літаки будуть придержуватися означеної висоти. А це, на думку американських та совєтських генеральних штабів, створює зовсім нові можливості провадження війни. Не масові налети бомбовиків з атомовими та водневими бомбами, але поодинокі машини можуть легко знайти можливість дістатися на ворожу територію і виконати своє завдання.

В Москві повчав полковник Гронєв своїх „сотрудніков" так: „Кілька літаків, наладованих водневими бомбами, можуть під час взаємного стискання рук налетіти на нашу територію, і тоді ми програли війну, поки ще вона почалася".

І тому полетів стрімголов ізраїльський п а с а жирський літак, а з ним 58 людей на той світ. Це вже сказав Гронєв на вухо своїм слухачам.

Н.

МУДРУВАННЯ СТАЛІНОВИХ НАСЛІДНИКІВ

З нагоди 76-ої річниці з дня народження Сталіна, совєтська преса вмістила на перших сторінках його портрети і статті з теоретичними мудруваннями „на даному етапі". В статті А. Бауліна, офіційного речника партії п. з. „Марксизм - ленінізм — керівництво до дії" („Правда" з 21 грудня), читаємо: „Ім'я Сталіна стоїть в одному ряді з іменами Маркса, Енгельса, Леніна. В працях Сталіна марксистсько - ленінська наука знайшла свій дальший творчий розвиток". Отже, після замішання, що повстало було в Кремлі по смерті Сталіна, і після спроб применшити його значення в „будівництві соціялізму", — ім'я його знову стоїть поруч з іменами Леніна і основоположників марксизму.

Навівши довгий перелік Сталінових заслуг в теорії і практиці комунізму, наслідники його, устами Бауліна, не називаючи себе поіменно, пригадують і про свої „великі" заслуги. І так, „за останні роки Центральний Комітет Комуністичної партії прийняв ряд рішень, що мають глибоке теоретичне значення і є творчим застосуванням марксизму - ленінізму в умовинах сучасного в н у т р і ш нього й міжнародного положення... Переведено глибоку наукову аналізу практики колгоспного будівництва, вказано шляхи, які забезпечать швидке й могутнє піднесення соціялістичного сільсько - господарського виробництва, переведено в життя ленінську засаду про пріоритет розвитку важкої промисловости, викрито серйозні недоліки в роботі державного апарату" і т. д. Це все — на конто передусім Нікити Хрущова, що чимраз виразніше моститься на місце Сталіна. А розкривається це виразно згадкою про — дослівно! — „подію величезного історичного значення" — візиту Н. С. Хрущова і Н. А. Булґаніна в Індію, Бірму та Афґаністан, що „дозволила многомільйоновим масам цих країн перейнятися почуттям спільної відповідальности за долю світу".

Натомість про нефортунного хрущовського конкурента Маленкова та його друзів сказано, не називаючи їхніх імен: „Немало знайшлося людей, які під прапором розвитку й поглиблення марксизму перекручували й оплюгавлювали його, витруювали з нього революційну душу, пристосовували його до потреб експлуататорських кляс. Вульґаризатори марксизму не перевелися й досі. Недавно партія (читай: Хрущов) викрила псевдотеоретичні вихватки окремих „економістів", які договорилися були до того, що нібито тепер прийшла пора зректися курсу на переважний розвиток важкої індустрії, а взяти курс на першочерговий розвиток легкої промисловости..."

В офіційних титулуваннях від недавнього часу Хрущова вже іменується, поряд з Сталіним, як „соратника і учня Леніна".

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

ЗНОВ ЗОРЯ...

Знов зоря на краю неба стане,
Як записано пророками до книг...
Та чи справді щастя довгождане
Переступить наш низький поріг?

Та чи справді у душі розстане
Слово чисте, наче білий сніг,
І підуть думки, немов прочани,
Радість зустрічаючи і сміх?

Ні, не видно зоряного неба
Із-за вій, що — наче штаби ґрат,
радіти важко і не треба
серцях, де сум, мов сопух хат.

Ще не сповнилася наша епопея
Сподіванням рідного Мойсея.

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

Ірина Ш. Шуварська

ВНУКОВА СОНАТА

Різдвяне оповідання

Доктор Подільський, як кожний інший гість, мусів виконати якунебудь точку в програмі товариського вечора. Під оплески присутніх вийшов він схвильовано на середину сальону. Незграбно рухаючись, сів до фортепіяна і несподівано для всіх, з концертовим шліфом відіграв прегарну сонату. Його захоплено просили грати ще. Доктор подякував і сказав, що лише це єдине вміє. Йому не вірили, — всі були переконані, що говорить він так тому, що скромний, і просили ще й ще. Через пліт плескаючих рук пробивався доктор до свого місця, почервонівши, хитаючи головою, а гості завзялися, не відступали.

На середину сальону вийшла стара пані, дружина лісничого Хлібського, і паличкою, якою вже кілька літ звикла помагати собі ходити, вдарила три рази у мідяну вазу, що стояла, велика і порожня, для прикраси.

Гості оглянулись, настала тиша.

— Дорогі присутні! — сказала з премилою усмішкою пані. — Гляньте лише, як ми доктора змучили. Треба дати йому відпочити. А тим часом, коли ніхто не має нічого проти, я вам щось оповім.

— Браво! — погодилося товариство.

— А тому, що тепер зима, це буде різдвяне оповідання.

Плескання рук та шурання крісел. Пані добродійці підсунули фотель, вона сіла і глянула на доктора Подільського. Він вдячно всміхнувся і вклонився. Всі стихли.

— Було це кілька літ тому, — заговорила пані. — З нами на лісничівці мешкав наш знайомий, любитель музики. У день перед нашим Святим Вечором він заслаб. Мій чоловік був на полюванні з власителем нашого лісу, телефон чомусь не контактував, і я була безрадна. На щастя, приїхав під вечір поштар; він привіз різдвяний пакунок для нашого знайомого. Я і попросила його, щоб прислав до нас лікаря.

Поки ми чекали, хворий зайнявся пакунком. Це був пакунок з Австралії від його доні, яка незадовго мала з чоловіком та двома синами приїхати до батька. В пакунку були, між іншим, ноти, — соната його внука, що мав всього дев'ятнадцять літ, але вже добре компонував. Дід і внук міцно прив'язані були одне до одного. Внук писав йому листи про музику і висилав свої композиції. Дід був перший, що завважив у хлопця непересічний талант, і ще в Німеччині в таборі вчив його грати на фортепіяні. Тож тепер, тримаючи в руках нову композицію улюбленця, він віджив, але не мав сили встати з ліжка, щоб заграти її. Це його сильно пригнобило і він лежав непорушно.

Я не відходила від хворого, молилась, щоб скорше приїхав лікар, і раз-по-раз заглядала у вікно, чи не їде. Великими білими квітами падав сніг. З лісу викрадалась темрява. Хворий не ворушився.

Нарешті, приїхав лікар. Був це наш українець, новоприбулий, що недавно почав у місті практику. Він вислухав хворого.

— Це мій останній Святий Вечір, докторе, — прошептав хворий невиразно. — Але не тому болить в мене душа, а тому, що не почую сонати внука. — Він гордо вказав тонкою рукою на ноти. — Може ви граєте на фортепіяні? — запитав і зрадів у надії. Доктор сказав, що не грає.

— Але я думаю, що ви самі зберетеся на силах... — сказав „святу неправду".

Любитель музики похитав головою і відвернув лице до стіни. Ми з доктором вийшли з покою. Він мені сказав, що хворий ледве чи доживе до ранку. Я відповіла, що умре він з великим болем в серці, і оповіла про любов старенького до музики і до музикального внука. Тоді доктор пообіцяв, що привезе, ледь світатиме, знайомого піяніста. І пішов. Ще я його просила заїхати по дорозі до священика і сказати йому про те, що в нас діється.

Священик привіз хворому мистецьки вирізьблену стаєнку, і довго говорив з ним, сповідав його і причастив. Старенький і священикові показав композицію внука, але священик не був музикальний і не грав на жадному інструменті. Він похвалив здібного хлопця і пішов, бо мав уночі відправляти різдвяну Службу Божу.

Ми лишились самі. Хворий попросив підкласти й о м у кілька подушок, і так напівсидячи студіював сонату. Мене цей образ сильно зворушав і я дуже жалувала, що в молодості занедбала фортепіянові лекції.

Раптом стало дуже тихо. На мене напав страх, — очі хворого були заплющені. Я не підходила до нього. Трималась за серце і схвильовано вслухалася в несамовиту тишу.

Нараз мій насторожений слух зловив скрип, — по снігом вкритій дорозі до нашої хатки під'їздило авто. Серце моє затріпотіло. Я не була певна, чи то мій чоловік. Уявлялось щось жахливе. Захрустіли кроки і по хаті рознісся дзвінок.

— Хто там? — запитала я, підійшовши, мов у сні, до дверей.

— Це я, лікар! — була відповідь. Я впізнала його по голосу і з радістю відчинила двері.

Разом з лікарем ввійшов до хати віддих Святої Ночі.

— Я не міг їхати додому, — сказав тихо доктор. — Мені весь час уявлявся вмираючий, якому не сповнено останнього бажання. Я зателефонував до жінки, щоб вона з дітьми без мене сідала до Святої Вечері, і вернувся. — І він признався, що грає трохи на фортепіяні. — Правда, ця соната не легка річ, — задумався, — але я спробую.

Ми пішли до хворого. Він спав. Лікар обережно взяв з його рук ноти, ми перейшли до їдальні, де було фортепіяно, і він почав грати. Мучився страшенно. Ще й ще, такт за тактом переґравав, рахував, помилявся, замовкав і знов починав. Я йому співчувала і просила Бога, щоб допоміг цій жертвенній людині виконати своє добре діло. Час він часу доктор обтирав з чола піт і відкидав назад волосся, і грав далі. Руки його з силою натискали на клявіші, і вже зарисовувалось обличчя сонати.

Хворий збудився і ми перенесли його до їдальні. Я поставила на фортепіяні ялинку та стаєнку, засвітила свічки, погасила світло — і концерт почався. Але старий, певно добре простудіював внукову сонату. Він не був задоволений з її виконання, робив завваги і поправляв лікаря чи не на кожному ударі. Вимагав повторювати такти по кілька разів, і знов і знов грати сонату спочатку. Лікар уже не обтирав поту, не відкидав з чола волосся. Нараз старий стих і лікар перестав грати. Хворий відкрив очі і запитав, чому він не грає.

— Ви ж тепер досконало граєте, продовжуйте! — скомандував ледь чутним голосом, і знов заплющив очі. Доктор продовжував. Лише тепер почула я, який це гарний твір, і як надзвичайно гарно був він виконаний. Але любитель музики не говорив уже нічого. Закінчивши грати, лікар підійшов до нього і побачив, що він вже не живе. Та на лиці його був глибокий спокій.

Пані глянула на доктора Подільського, а за нею глянули всі гості. Він сидів, опустивши голову і шептав: „Усі виконують свої обов'язки..."

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

Л. Луців

НЕ ТАК ТО ЛЕГКО НАПИСАТИ ПОВІСТЬ ПРО МАЙБУТНЄ

(**Леонід Полтава. Чи зійде завтра сонце.** Повість з недалекого майбутнього. Видавництво „Дніпрова Хвиля", Мюнхен, 1955, ст. 160. Обкладинка та ілюстрації роботи арт. маляра Андрія Сологуба).

Усі згідні в тому, що люди радо читають пригодницькі та фантастичні повісті, яких майже немає в нашій літературі. Читач радо бере в руки і ту книжку, яка в повістевій формі змальовує життя, що буде на нашій землі за кількадесят років. Наші поважніші письменники неохоче беруться за такі сюжети, хоч деякі чужинні автори своїми фантастичними, кримінальними чи пригодницькими творами здобули собі світову славу і гроші (Жюль Верн, Герберт Велз, Конан Дойл, Честертон). А проте, в нас були спроби писати такі твори. Популярна повість Миколи Чайковського „За силу сонця" була обов'язковою шкільною лектурою в Західній Україні, хоч її автор був більше науковцем як белетристом. Винниченкова „Соняшна машина" відштовхувала від себе деяких читачів своєю життєвою філософією, притаманною цьому письменникові.

Нині багато белетристичних передбачень Жюля Верна стали дійсністю. Перед другою світовою війною появлялися повісті, що, малювали страхіття газової війни. Тепер автори фантастичних повістей малюють майбутні наукові винаходи в своїх творах, але дуже часто їх буйну фантазію перевищують винаходи науковців.

В чужих літературах твори на тему майбутнього появляються дуже часто. В одному лише числі „*Огляду книжок*" в „Ню Йорк Таймсі" з 4-го грудня зреферовано аж дві такі книжки, одну Ричарда Покера п. з. „Дівчата з плянети", а другу Фрідеріка Бравна — „Марсіяни, йдуть додому!" В першій книжці автор передбачає, що в 1998 році у ЗДА буде матріярхат, і тільки в одному стейті, Тексасі, ще пануватимуть чоловіки, але й туди прилетять із світових просторів дівчата. Автор другої повісти, Бравн пише, що в 1964 році прибудуть на нашу землю марсіяни. Та обидва ці американські автори трактують свою тему сатирично, і тому не можна поважно ставитися до їхніх передбачень.

П'ять років тому наш молодий письменник Леонид Полтава надрукував у фейлетонах паризького тижневика „Українець-Час" свою повість про те, що буде в Україні в 2,000-му році і назвав її „Чи зійде завтра сонце", а цього року вона вийшла окремою книжкою в Мюнхені.

У 2,000-му році, — пише Л. Полтава, — світ стоятиме перед руїною, бо забракне джерел енергії, — вичерпаються нафтові поля та вугільні басейни, не буде урану для продукування атомової електрики. Та Україну й світ врятують герої Полтавиної повісти — українці, які винайдуть спосіб продукувати атомову енергію з „олива-піску".

„День і ніч звідусіль в українську столицю мчали експреси, гуркотіли літаки і ракетопляни прокладали в суворому передзимовому небі білі димові дороги.

Завтра десь біля Одеси пустять першу надпотужну електрівню, гнану атомовою енергією, добутою з олива-піску. Невидимі підземні кабелі-нерви простаглися аж у Київ".

З-під Одеси передали перший струм до Києва.

„Натовп завмер. Палало знову дружнє, життєдайне сонце, і палало тепле море лямп. Струм до них ішов з далекого Олив'яного міста. Там ревли велетні-турбіни, гнані надпотужною силою атомової енергії, нарешті таки добутої з олива-піску. Ціле місто купалось в злитому сяйві двох світил: природного сонця і людського генія . . ."

Ось „провідна думка" Полтавиного твору про 2,000-й рік. В заголовку цих рядків ми зазначили, що не так то легко писати літературні твори про майбутнє тепер, коли людські винаходи своєю сміливістю перевищують найбільшу людську фантазію. Атомова бомба з-під Гірошими виглядає тепер на дитячу іграшку в порівнянні з тими водневими бомбами, які вже тепер продукують. А що буде за десять, двадцять років? Коли читаємо передбачування науковців про те, як житимуть люди через 20 років, тобто у 1975 році, то повість Полтави про 2,000 рік виглядає „перестарілою", хоч її автор писав тільки п'ять років тому. Та ж в 2,000-му році населення світа майже подвоїться, і людський розум напевно мусітиме здійснити нові винаходи, і життя людей не буде подібне до теперішнього. А про це в повісті Полтави майже нічого немає. Авторова фантазія спрямована тільки на одну справу, — як випродукувати з олива-піску електричну енергію. Гадаємо, що вугілля й нафти забракне скорше як у 2,000-му році, і людський розум вчасніше мусітиме шукати нових джерел електричної енергії.

Цікаве, що ніхто з рецензентів твору Полтави не звернув на це уваги, дивлячися на „Чи зійде завтра сонце", як на звичайний літературний твір. Бевій в „Українських Вістях" (Новий Ульм, 12 травня 1955 р.) шукав у повісті Полтави „переконуючих персонажів", „живих, вольових і енергійних людей". На його думку „всі образи в повісті дуже надумані, так що після прочитання навіть їхні імена не запам'ятовуються".

Гадаємо, що цей рецензент не зовсім має рацію, як не має рацію й тоді, коли написав, що „Полтава майстер гарної мови", і що тільки нею „до деякої міри рятується цей твір". Щодо мови, то слушність має д-р Григорій Завадович, який написав, що „і Леонідові Полтаві треба більше дбати про чистоту української літературної мови". Полтава вживає таких слів, як „дружень" (зам. „дружина" — „чоловік"), „глиновий" (зам. „глиняний"), „морець" — зам. „моряк"; „міністр" зам. „міністер"; „буде виконано" — зам. „буде виконане"; „сплячого дружня" — замість „чоловіка, який спить" („За Єдність Нації", ч. 7-8 (11-12), ст. 9). Цей рецензент в загальному прихильно оцінює твір Полтави і приймає за своє твердження автора передмови до цього твору, проф. Григорієва: „Леонід Полтава дотримується спокійної оповідальної мови, чим досягає переконливости, яка дає читачеві можливість сприйняти твір і надовго задержати у своїй пам'яті".

Коли згадуємо про рецензентів, то треба б згадати й про те, що про твір Полтави написав Сіяч в час. „Українець-Час" (ч. 23). Він твердить, що „Українські Вісті" вмістили неприхильну рецензію на цю книжку через те, що Полтава „не захотів друкуватися в партійницьких ульмівських „У. В." Сіяч написав також, що повість „Чи зійде завтра сонце" дуже цікава і „її не можна відкласти, читаючи", а її головна героїня Оксана — це вольова молода, українська вчена — зразковий образ української жінки-патріотки".

Як бачимо, твердження Сіяча на сто відсотків суперечить думкам Бевія. Так то оцінюють у нас літературні твори, керуючися лише особистими симпатіями чи антипатіями.

Наші думки про повість „Чи зійде завтра сонце" такі:

Автор має незаперечний літературний хист, але це не значить, що все йому добре вдасться. Притча про біблійні таланти стосується і до талановитих письменників. З повісти Полтави читач не бачить, що її автор глибоко простудіював проблему, про яку пише. І тому, на нашу думку, не „персонажі непереконливі" в його творі, як про це думає один із критиків, а непереконливий самий задум автора, провідна думка його твору. Відзначений нагородою Нобеля англійський вчений фізик, сер Джордж П. Томпсон у своїй книжці „Передбачуване майбутнє" висловлює оптимістичні думки про те, як виглядатиме прийдешність через сто років, і тому важко погодитися з тим, що світ стане на краю прірви, як про це пише Полтава, вже коло 2,000-го року. Не можна погодитися і з передбаченням Полтави про те, що через 50 років не залишиться вже жадного комуністичного уряду в цілому світі, крім Московщини. Та ж ми віддавна твердимо, що якби звільнити поневолені Москвою країни від російського комуністичного імперіялізму, то і в самій Московщині згинув би комуністичний режим.

Томпсон пише в своїй книжці, що в найближчому сторіччі люди подорожуватимуть до різних плянет та зірок, житимуть в містах з населенням, що не перевищуватиме 50,000 жителів, мешканеві будинки будуватимуть із скла, харчуватимуться їжею, продукованою у фабриках і користуватимуться м е т а лами, видобуваними з океанів та з глибини землі.

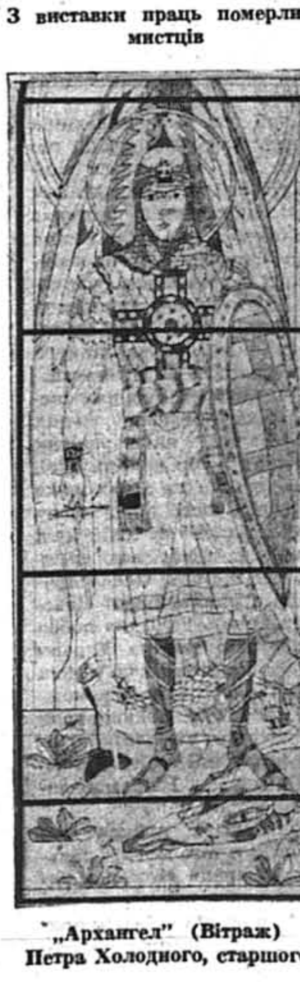
Фантастичні повісті про майбутнє мусять мати також свою логіку, хоча б таку, якою керувався англійський письменник, автор відомої сатири „Колгосп тварин" — Орвелл у своїй повісті „1984". Коли ми 50 років тому читали фантастичний роман про джетовий літак, то наш розум не бунтувався проти авторової фантазії, хоч була вона дуже смілива. І тепер ми радо читали б подібні фантазії про майбутнє, але хотіли б у них бачити сміливість авторового передбачування, який добре простудіював ту наукову ділянку, в якій має працювати його уява. Тоді читач дасть себе вести без спротиву авторовою фантазією.

Прихильний рецензент „Українця-Часу" підкреслював, що твір Полтави знаходить численних покупців. Не дивуємось цьому, але це зобов'язує його автора, щоб при писанні дальших творів з цієї самої ділянки він більше попрацював над вивченням тієї науково-винахідницької проблеми, про яку схоче писати.

Знаємо, що важко живеться нашим письменникам, і що вони не мають часу на те, щоб довго працювати над своїми творами. Але читачі зовсім не звертають на це уваги, вони мають перед собою тільки авторів твір, і тільки його оцінюють. Автори мусять про це пам'ятати, коли хочуть з успіхом конкурувати з чужомовними літературними творами.

Погоджуємося зі згаданими рецензентами, що твір Полтави „Чи зійде завтра сонце" читається легко, а молодь може ним навіть захоплюватися.

З виставки праць померлих мистців

„Архангел" (Вітраж)
Петра Холодного, старшого

ЛЮДИ І НЕБО

Я йшов пішоходами великого міста, а повз мене біг безупинний потік людей, що в ньому поспішав зі своїми справами, поки ще не скінчився день.

Бо сонце вже хилилося до обрію, і білі хмаринки на небі починали рожевіти.

Люди бігли і не звертали на небо жадної уваги.

Сурмили й пролітали автомобілі. З гуркотом проносилися важкі вагоновози. Дрібно і скапно видзвонювали трамваї, попереджаючи, що можуть розчавити. Все навколо було повне поспіху. Кожний біг, переслідуючи якусь свою ціль, не звертаючи уваги на високе небо, вкрите зарожевілими легкими хмаринками.

А йшов задуманий і теж не звертав уваги на людську мурашву.

Нараз я підніс голову і побачив:

Небо було сповнене незвичайною творчістю. Перше, ніж покинути землю, сонце вирішило залишити їй чарівний спогад і створило таку красу, якої не був би здатний віддати сам великий Веляскес, що змалював портрет папи Інокентія X з самої тільки гами червоних та червонястих барв і відтінків. Тут же була безконечна гама барв і відтінків прозорої блакиті всуміш із такою ж безконечною гамою рожевого перламутру, що непомітно переходили одна в одну і творили з пухнастих хмарок чарівні краєвиди.

Я мимоволі спинився і стояв, задивлений в небесну казку.

А повз мене бігли люди, задивлені в свої власні цілі, не звертаючи уваги на величну творчість неба.

Люди бігли повз мене і, перебігаючи, іноді мені навіть штовхали, бо я стояв їм на дорозі і перешкоджав їх бігові.

А я все дивився і не міг відірвати очей від тієї краси.

І от, хтось делікатно обняв мене за плечі, і я почув співчутливий голос:

— Бідний сліпий! Допомогти вам?

Але коли я глянув на нього здивовано, незнайомий відразу зніяковів і, бурмочучи слова вибачення, зник у натовпі, що біг повз мене.

І було в його зніяковілій постаті і в самому його запиті стільки кумедного абсурду, що я мимоволі почав тихо сміятися.

А люди бігли далі повз мене і тільки іноді озиралися, і в їхніх поглядах я іноді читав співчуття:

— Бідний б о ж е в і льний! Стоїть серед дороги і — сміється . . .

А я собі далі тихо сміявся, аж поки глибокий жаль до тих людей, що бігли повз мене, не прошив мого серця і не загасив той мій тихий сміх . . .

Євген Онацький

ГУМОРИСТ АНАТОЛЬ РАДВАНСЬКИЙ

(З нагоди його виступу у Вашингтоні)

У відрізненні до інших слов'янських народів наш гумор дещо інший і трохи окремішний. Наш гумор є більш безпосередній. Найрадше сприймається тоді, коли темою є ситуація, зглядно її смішність і замішання осіб і місця, а також змішування слів (образи — гарбузи). Менше сприйнятливий у нас т. зв. кабаретний гумор.

Після першої світової війни в Західній Україні естрадним гумористом був Ярослав Давидович.

Найбільші його успіхи були на сцені Львівського театру „Розради", тому що він ще в той час виконував речі, які писав йому Чіпка і Леле, але коли почав працювати на власну руку і сам писати — тексти, а вслід за цим його сценічна продукція не підходили під смак публіки з уваги на їх суто кабаретний характер. Хоч і створив він власний тип гумориста, цей тип не проіснував довго на нашій естраді, як і його репертуар.

По другій світовій війні, на еміграції в Німеччині й Австрії Я. Давидович вдруге вертається на нашу естраду, цим разом із змінним успіхом, хоч має вже „набиту руку" і дуже добру рутину в цьому напрямі.

Анатоля Радванського дуже добре пригадуємо собі із західньо-українського мандрівного театру, в оперетах.

Найкращий він був у ролі Гаміда в опереті „Лев Абесинії". В його успіхах допомагали: його зовнішній вигляд і його соковитий, милотембрний баритон.

На еміграції (після другої світової війни) їздив з власними вечорами, як виконавець пісень легкого жанру.

В Америці до свого жанру пісень додає монологи з куплетами на актуальні теми, писані на спілку з Климовським, і створює „Юзька Калафатюка" — зовсім новий тип, відмінний від „Міська Макальондри" і „радника Щипки" з „Веселого Львова" (Радванського ампюа у „Веселому Львові" — комічно-характерні ролі).

„Міська Макальондра" у виконанні Яреми Стадника почасти нагадував тип Юзька Бєлявського, як „Радник Щипка" у виконанні Муратова — Радцу Строньця, хоч актори мали до диспозиції оригінальні тексти Ека, Б. Нижанківського, Зенона Тарнавського і Софронова.

Юзько Калафатюк, згадуючи наш галицький муляр, — піванальфабет, життьовий філософ, при тому людина чесна, з добрим серцем, завзятий патріот, добрий муж і батько ,мило бачений всіма, його всі люблять за всі його вальори, а в першу чергу за його дотеп і здоровий глузд.

Юзько Калафатюк згадуючи давні часи, каже: „Ну тай оґулі цала моя фамілія була дуже окраїньска, бо то чи на куляду чи на тацу в церкві нігди не відмовлявім".

Дуже цікава його медитація про Львів: „Вони (тобто

А. Радванський

поляки) тепер мають таку Польску, як ми Окраїну. А як їм сі ни подобало — то нихай ідут просити Росію, вона має купа зимлі і дасьць їм з певносьцьом, а до нас най сі ни пхают, бо як що до чого — то хрест, лопата; ми можим найвеци дати їм Собєского і Міцькевича, най собі занесут до Кракова".

Виступи Радванського чи на естраді чи в радіо тішаться успіхом. Не любить тільки виступів на т. зв. вільному повітрі. Вийняток становлять його щорічні безкорисні виступи в „Союзівці".

Про останній його виступ (14 серпня ц. р.) ми читали: „. . . а в другому виступі вигологив свій капітальний монолог „Юзько Калафатюк", викликаючи справді гураґани щирого сміху. Присутні на „Союзівці" численні гості з багатьох місцевостей довго оплескували небуденних артистів. Часописи підкреслювали веселий монолог А. Радванського, який дав знову сценічно оформлений тип Калафатюка. До другої світової війни не мали ми ще сценічно оформлених типів, підхожих до форм малої сценки . . . Він уже сценічно оформлений тип, зв'язаний цінко з львівською тематикою і знайшов у виконанні артиста А. Радванського дуже переконливого виконавця".

На кінець варто згадати ще одну рецензію в „Свободі" з-перед трьох літ (3 і 4-го травня — гостинні виступи театру „Розвага" в Шикаго): „. . . Зате в другій частині на саме закінчення театр вдарив! Монолог Юзька Калафатюка довгий, але ще довший здався б. Це прекрасний опис всього того, що перейшли українці від цісаря Франца Йосифа дотепер.

Вся історія передана з гумором, приступною народною мовою, з домішкою чужих слів. Радванський був дійсно зіркою вечора, але ще раз повторити свій монолог не хотів".

Зен. Остап'юк

З МИСТЕЦЬКОЇ ХРОНІКИ

В п'ятницю, дня 2 грудня 1955, в залі Літературно - Мистецького Клюбу відбувся гостинний виступ тенора Василя Мельничина з Шикаґо при акомпаніяменті п. Є. Чапельської. Виконуючи стилево доволі нерівну програму, п. Мельничин виявив ліричний характер голосу шляхетного тембру. Вже добре володіючи технічними засобами співочого мистецтва, він співав з щирим захопленням, пронизуючи деякі виконання експресією тону. Середній реґістр звучав у нього поправно та зовсім свобідно. Не зважаючи на ще деякі *недотягнення* принаймення з ритмічної точки погляду, дебют В. Мельничина в Ню Йорку треба вважати успішним.

Вже четвертий місяць проминув з часу, як п. Марія Руда (сопрано) виїхала на студії співу до Італії. Вокальним мистецтвом М. Руда зацікавилася щойно в ЗДА, вступаючи до кляси сольоспіву в Гантер Каледж. Рівнобіжно з зайняттями в Каледжі, вона брала приватні лекції в п. Густави Вайс. Непохитна віра при праці над своїм талановитим голосовим матеріялом, органічна любов до свого мистецтва, повна посвяти, принесли молодій співачці ряд успіхів, зокрема серед італійських музичних кіл Ню Йорку, завдяки чому М. Руда одержала стипендію мецената Моретті з Мілано для поглиблення своїх вокальних студій під керівництвом проф. Гіріні. З листів довідуємося про дальші успіхи М. Рудої в „країні оперного мистецтва". Наша молода співачка інтенсивно вивчає там партії таких опер, як „Богема" (Мімі), „Паяци" (Недда), „Травіята" (Віолетта), а 7 грудня 1955 взяла участь в постановці опери „Норма" Белліні, якою саме відкрили оперовий сезон в міланській „Ля Скалі".

Ігор Соневицький.

Ігор Всеволод Зелик

ЕЛЕГІЯ

Неба синява похолодніла,
Застигла блакитним шовком
Над порожніми днями осінніми.

І ночі осінні, холодні
Пронизують серце льодовими лезами
Далеких зір, ще дальших споминів.

Я ступаю по хвилях опалого листя:
Усі листки однакові — і кожний інший;
Зовсім як люди — навіть шепочуть між собою.

Дерева одягаються в чорне, на баль зими.
А, видно, не раді: нарікають нагими раменами;
Та й павутиння снується срібно, мов туга заминулим . . .

(Чому ж якраз мені припало бути свідком?
Чи жебрак покірний не краще заспівав би журбу?
— Та ні: він багатий — він хоче тільки хліба!)

Несамовита ця твереза тиша;
Душа моя, заніміла, ховається
За теплий привид весняного леготу . . .

Та очі мимохіть упиваються барвами!
Такий солодкий запах зів'ялого життя!
(Краса дивно золотить руїни).

Ярослав Курдидик

МІНІЯТЮРИ*)

ТАЛІСМАН

Ношу на грудях грудку чорнозему, що її взяв на рідному степу. У маленькому вузлику ношу цей найдорожчий для мене талісман. Довкола чужина, а в мене на грудях — частинка Батьківщини . . .

Коли стомлений важкою працею клядуся спати — чую, як на тому шматочку чорнозему шелестить золота, густа пшениця, а над нею високо-високо кружляє степовий орел . . . Чую, як шумить-завиває між порогами Дніпро, а над його берегами літаючи скиглить чайка.

Ввижаються табуни коней, що вітром несуться в простір, а під копитами їхніх дужих ніг дуднить земля . . . Той гуркіт кінських копит розноситься шовковою травою й глухне в широкому степу.

Він тривожить моє серце. І я тоді прокидаюсь, тисну до грудей грудочку рідної землі й шепочу:

— Дорога Земле, ти дала нам силу і велич . . . Ти перетерла кості моїх предків на порох і вродила нас сильних і відважних. Благослови нас, Рідна Земле, відвагою, трудом і кров'ю на віки вічні, амінь! . .

ВДЯЧНІСТЬ

О, Творче мій, який я вдячний Тобі за те, що дав мені серце, яке кожним своїм ударом скандує час і віддаль.

Вдячний, що дав мені вуха, які можуть почути ніжний шепіт пелюсток нарцизів і троянд.

Вдячний за руки, які чують холод мармуру, будуючи Тобі святиню.

За очі, що коли піднесу їх увечері до неба — бачу, як Ти тисячами золотих очей дивишся на мене.

За думки, що можуть подивляти Тебе в кожному Твоєму творі.

За душу, яка в німому поклоні хилиться перед Тобою, відчуваючи цей великий тягар щастя.

І коли б я відважився хоч один раз призабути Тебе — покарай мене так, як і мільйони інших людей, що ходять по світі німі, сліпі й ніяк не можуть зрозуміти, що Ти маленьку частиночку своєї досконалости передав кожній людині . . .

НІЖНІСТЬ І СУВОРІСТЬ

Ти сідаєш біля мене і гладиш мою руку. А вона — засмалена сонцем і розчавлена важкою працею, мозоляста й зашкарубла.

Рука, що колись стріляла, кидала ґранати, щоб убивати людей — як рука смерти. І поруч — твоя: ніжна, наче розквітлий нюфар; ніжна, біла ,як голубине крило . . .

Рука, що годує лісових пташенят, зриває квіти, вишиває мені сорочку і хоче виколисати мені сина . . .

Оце зійшлися ці дві руки, немов би з двох різних світів, і мовчки говорять одна до одної:

— Ти наставлятимеш мене своєю суворістю, а я тебе — своєю ніжністю. Тоді наше життя буде розмашистим і небуденним . .

РАПСОДІЯ

Хтось грає на роялі рапсодію Ліста. Крізь відчинені вікна линуть звуки у темний, задуманий сад. Вони біжать по алеях, якими давно вже ніхто не ходив, ховаються між гіллясті дерева, вплітаються у вологе листя і збігають аж ген над ставок, щоб заглянути незабудькам в очі . . .

Берези витягнули довгі білі шиї. Здивовані, як може людина плакати без сліз, промовляти без слів і кричати у бунті, не кинувши ані одного слова прокльону . . .

*) Із збірки „Етюди", що вийшла саме із друку у Видавництві „Наша Слава" в Торонті. 8°, стор 85 з обкладинкою мистця Володимира Баляса.

З ЛІТЕРАТУРНИХ ДОКУМЕНТІВ

ОЛЕКСА КОВАЛЕНКО ПРО ПОЕЗІЮ „О, НІ, НЕПРАВДА"

Остапові Грицаєві — у відповідь на його критичні студії

О, ні, неправий ти, мій друже,
Що вірші тільки для думок!
Ти чуєш — ліс ридає, тужить?
Скажи йому, щоб він замовк!

Скажи веселці, щоб не грала
Красою радощів і фарб,
А срібло й злото розсипала
І думний збільшувала скарб!

Навіщо ти спиняєш очі,
Коли цвіте пахучий гай,
І серцем ловиш мрійність ночі,
Як розум шепче:
[„Спать лягай!"

Скажи квіткам барвистим поля,
Щоб кинули дарма цвісти,
Але, покірні владній долі,
Ішли думки складать, плести!

Скажи річкам, щоб не шуміли
І не котили в море хвиль,
А мудре й славне щось робили
З усіх розбурханих зусиль!

Скажи, щоб зорі не сияли
Вогнем веселкових вінців,
А сяйво й промені ховали
В корисних працях мудреців!

Скажи, щоб серце не кохало
І не снувало щасних мрій,
Щоб од і гимнів не складало
Коханій в пристрасті палкій!

Скажи пташкам,
[щоб не співали
Дзвінких, окрилених пісень,
А дум і тайн нових шукали
З сумним лицем вночі і вдень!

Ти чуєш: буря чеше струни
І каже гратися вітрам,
А грім шпурляє в вир перуни
І з реготом стрясає храм!

Скажи їм кинути забаву,
Лишити жарти і танки,
А вчить мораль про честь
[і славу
І одкривать нові думки!

Та ні, нових думок немає,
Відоме все землі синам,
І тільки ф о р м а дух зваблює
І тішить серце г р о ю нам!

А спів поета — звуки раю,
Луна мелодій наземних,
Гармонія життя без краю
І відблиск далей чарівних.

ОЛЕКСА КОВАЛЕНКО (1880-1927) — український поет та видавець. Автор збірок „Спів солов'я" і „Срібні роси" і видавець декляматора „Розвага" й альманаху „Терновий Вінок". Подана тут відповідь відомому українському критикові О. Грицаєві була надрукована вперше у львівському „Ділі" з 25 грудня 1912 року.

Пластова Ватра

РІК III. Ч. 1 (11)

ЗІ СВЯТАМИ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО та НОВОГО РОКУ
вітаємо щиро
НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА, ПЛАСТОВІ ПРОВОДИ ТА ВСІХ ПЛАСТУНІВ ЧИТАЧІВ СПІВРОБІТНИКІВ „ПЛАСТОВОЇ ВАТРИ"
РЕДАКЦІЯ

Коли зустрінемося, як щороку, біля запаленої Святовечірньої свічечки у пластовому гурті — хай мир та радість запанують серед нас.

Коли згадаємо всіх тих, що не можуть в цю хвилину бути з нами і думки наші помандрують туди, де саме сяє під цю пору перша вечірня зірка — хай серця наші огорне віра в чудо Різдвяної Ночі, у заповіт Великої Зміни!

Коли поглянемо на обличчя наших пластових друзів, що і в цій святочній хвилині стоятимуть навколо нас — хай покинуть нас злободенні журби та думки і бажання добра для всіх буде виявом справжнього почування!

Хай цей святочний час, коли кожний хоче ширити добро і радість, пригадає нам — пластунам, що наш різдвяний настрій і обов'язок доброго діла мусить тривати не один, а 365 днів у році!

КОЛИ ЗАГОРИТЬСЯ СВІЧЕЧКА

Тим, що не могтимуть бути учасниками Свят-Вечірньої Зустрічі...

Вже зранку в день Свят-Вечора замикали двері до вітальні, щоб ми малі не відстрашили янголика своїм криком, коли летітиме він з ялинкою. Ми в те вірили і пильнували одне одного, щоб кожен був чемний. Але, як усе ближче ставало до вечора, то в нас більшало нетерпеливости й цікавости: принесе янголик ялинку, чи ні?... А можна дивуватися, що тоді не „клеїлися" нам ніякі забави, що нічим не можна було нас зацікавити.

Коли кінчалася трапеза, то батько наказував нам виглядати крізь вікно Першої Зірки. Не завжди можна було її побачити. Бувало, мороз прислонить інейними арабесками і листками чудних папоротей так шибки, що нічого через них не побачити. Ми старалися розтопити їх своїми гарячими віддихами і тоді, звичайно, десь зовсім близько, під самим вікном, роздзвонювався дзвіночок... Ми бігли навипередки в сторону дверей до вітальні... А там...

... в кутку, торкаючись верховіттям стелі, стояла ялинка. Блистіли безліччю кольорів скляні прикраси, мерехтіли засвічені свічечки, пахла зелень та червоні яблука на ній... Внизу, у її стіп, стояли дарунки...

Не встигали ми сягнути по них... Батько затягав „Бог Предвічний", а за ним підхоплювали коляду старші, не виключаючи і нас найменших...

І тоді чергувалися коляди: одні просотувались крізь вікна в морозну ніч, інші ж приходили крізь них до хати разом із морозними колядниками...

★

Три тижні по смерті батька був Свят-Вечір. Мені було одинадцять років. На Свят-Вечірньому столі, крім звичайної свічечки, загорілася в нашій хаті ще одна. Тоді я вперше дізнався, що це тому, що батька нема поміж нами. Довго я не міг з'ясувати собі того... А клопітливих думок було в мене більше. Оце вперше не приніс янголик ялинки. Про це дізнався я тільки вранці від сестри, коли виправляла мене з кузеном по ялинку...

По вечері входив до вітальні без трепоту в серці. Хоч там стояла, як тому рік, гарна ялинка, хоч на ній були прикраси — я вперше не вмів нею радіти... Не вмів, хоч не вмів сказати, чому...

★

Чергувалися роки. Побігли баскими кіньми... Принесли зі собою і добро і зло, радість і турботи... Вони то торкались мене, то знов втягали у крутіж подій. І різні були Свят-Вечорі. Такі, коли вичував самотність, як біль, коли не хотів бути без неї, то знов, коли серце щеміло гордістю за друзів... Тоді, споживаючи простісіньку юшку, вони, і я не могли і не хотіли дивитися собі в очі... Ми були тоді далеко своїми думками... Ми засідали невидними при Свят-Вечірному столі в крузі рідних, хоч на посуді горіли тільки свічечки...

... З-за виставової вітрини регочеться грубенький Санта Клос. Ще інший зодягнувся цирковим кльовном і витіває перед крамницею різні штуки і дзвонить дзвіночком... Повз нього перекочується юрба цікавих людей, гамір строкатого міста, шукаючи під морозною крівлею чогось, чого — вичуваєш — вже не всилі впіймати, зловити...

Стою задивлений в юрбу людей і Санта Клоса. Помічаю малих дітей, що проходять повз нього з острахом цікавости і Санта Клоса, що всміхається до них завченим усміхом. Які верзуться в тих маленьких голівках думки? Про що вони марять?...

... прийшовши з такими думками, з такими враженнями на Свят-Вечірню Зустріч зайшов я відповідь. Піднесла її мені маленька новачка у своїх оченятах з дрібкою куті:

— Я бажаю вам, братчику!...

Мені тоді захотілося докінчити її побажання, гукнути так, щоб голос дійшов до батьків і до тих, які заставляють Санта Клоса чинити всякі витівки.

— Казкового! Казкового!.. Казкового Свят-Вечора, віри в доброго янголика, трепоту перед таємницею радости...

★

... Горить свічечка Свят-Вечірньої Зустрічі. Її полум'я ворушиться у всі сторони. Ворушиться, кланяється Вам Всім, Подруги і Друзі, всій Пластовій Родині, передаючи радісне вітання Великого Празника:

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Чорний Джек

ЧУДО...

..., читає антирелігійні лекції, ілюструє їх „чудесами": оновлює ікони, перетворює воду на вино; доводить, що нічого, крім матерії, нема, нема нічого „святого", то попівська вигадка. Після доповіді в факультетській залі, я підійшов до нього і спитав: — „скажіть, будь ласка, чи можна повторити в сучасних умовинах одно чудо, що його, як відомо, безперервно творив Ісус Христос"? „Ну, що там за чудо?" — грубо відізвався Іван Іванович. Я сказав: „безперервно являти милосердя до кожного ближнього, як до свого рідного брата".

Василь Барка: „Рай"

... У тихому золоті горіючих свічок сходить на землю... Німіють засніжені простори, зорі виглядають зі своїх орбіт: Чудо!

Вмовкає виття голодних вовків, люті собаки не боронять сарнам скубти сіно з оборога.

І в серцях людських вицвітає у ці дні ялиною замаєне — Чудо...

Непомітно заникають нерівності будня. Тануть, мов віск, гострі каменюки турбот, що безперервно ранили ноги. Стелеться шлях рівний, білий, із синявими спалахами від зір, кудись у безмежне...

Хто вгадає, якою великою тугою наповниться Твоя душа у ці дні? Та не лиш Твоя, бо й усі душі, навіть ті найбільш затверділі, заніміли у щоденних змаганнях за дрібні справи — тужитимуть у той час. Хоч одну малесеньку мить, може невловну навіть для найпрецизнішого годинника, будуть тужити за Великим.

І Ти, і кожна людина, що спалює свої дні на жертву вимогам хвилини, на ясну невмолиму законам руху — схоче, у цей час нецьогосвітніх мрій, стати хоч маленькою, хоч ледве-видною частинкою того, що не має початку ні кінця, що не знає змін ні знищення, що в недослідимому вимірі проникає все життя. Забажає сама стати частинкою Чуда!

Може у холодній, занедбаній хатині затиснуться дрібні п'ястучки навколо блискучої цяцьки, а в широко-розкритих оченятах розблисне воно — Чудо...

Може прорветься зі спалених уст, разом зі стогоном та гарячим віддихом — десь там далеко, у боляче-білій залі; на вид щойно-розвинених твоїх дарунків: „А все ж таки світ ще не опустів, ще є в ньому люди!"...

Може чиясь рука схопить кадібно Твого листа, а з нього невидним промінням розіллється тепло далеких, покинених хатин... Може зогріє це тепло самітню душу, що на границі збайдужіння, десь у непроходимих снігах чи у безмежних просторах пампасів...

Може здивується хтось, захований у непролазних дебрях, стискаючи міцніше автомата в руках, чия це молитва врятувала його від ворожої засідки, охоронила від безжалісних куль?..

Може несвідомо, тільки прочуттям одним ведена, піднесеться чиясь кістлява рука та з Сибіру чи з Казахстану пішле всесильне материнське благословення, Тобі, що порятував її дитину?..

Спаде на коліна переможена матерія, у пояс склониться покорений простір, а Вселенна сповниться Чуда. А в його незбагнутій гармонії матимеш свою частку — і Ти...

★

Ходить Чудо у білій, дитячій сорочечці, зорями перетиканій... Ходить від вікна до вікна та стукає в шибку. А рученята задубіли на холоді.

Впусти ж його до хати — сповниться серце Твоє радістю, „іже не отіметься од Тебе":

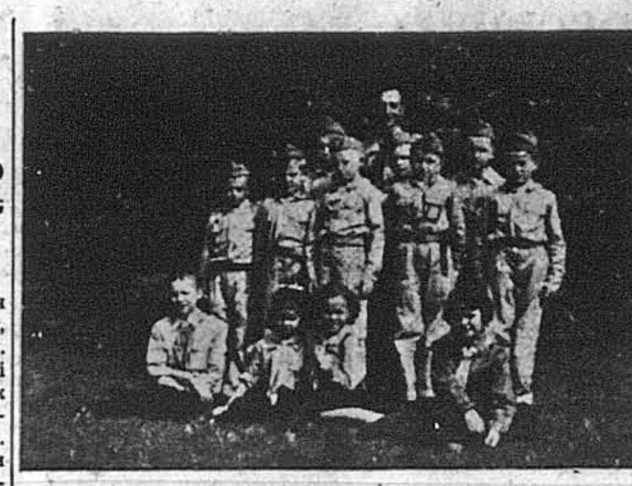
ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Леся Храплива

В ДНІ 6-го СІЧНЯ, О ГОД. 5-ій ПОП. УКРАЇНСЬКОГО (СХІДНЬОЕВРОПЕЙСЬКОГО) ЧАСУ ВСІ ПЛАСТУНИ РОЗКИНЕНІ ПО СВІТІ „ПРИХОДЯТЬ" НА СВЯТВЕЧІРНЮ ЗУСТРІЧ ТА ЗАПАЛЮЮТЬ СВІЧЕЧКУ!

ПЛАСТОВА ВАТРА

Редагує пл. сен. **Ольга Кузьмович.**

Юнацтво з Ню Гайвену, з гніздовим пл. сен. Р. Романюком

П'ЯТИЛІТТЯ ІСНУВАННЯ ПЛАСТОВОГО ОСЕРЕДКУ В НЮ ГЕЙВЕНІ, КОНН.

Непомітно проминуло п'ять років від того часу, як за почином ст. пл. І. Турянського зібралися в Ню Гейвені пластуни на свої перші сходини ранньою весною 1950 року. Приявних чотирнадцять пластунок і пластунів, з яких тільки двоє працює до сьогодні в Ню Гейвенському Пл. Осередку — ст. пл. Л. Голубович і пл. сен. О. Микитей. Інші виїхали, виступили з організації, або усунулися від активного пластового життя.

Перший зорганізований виступ Пластового Осередку в Ню Гейвені — це „Свято Весни" в травні 1950 року, у стейтовому парку поза містом. Організаторами того свята були пл.сен. Бойко, пл. сен. О. Микитей, ст. пл. І. Турянський, пл. юн. Л. Голубович. Всі вичислені вище, додаючи ще пл. сен. д-р Скорецьку, були душею перших місяців пластування на терені Ню Гейвену.

Рік 1950, — це етап без сталих форм, а часті зміни в проводі не могли ще скріпити пластового життя в Ню Гейвені як слід.

Підготовна фаза пластування в Ню Гейвені закінчилася 26 березня 1951 року. Створено пластову групу й обрано провід у складі: пл. сен. О. Микитей, ст. пл. І. Турянський, ст. пл. М. Гусак, юн-ка Ніна Федорович, юн-ка Л. Голубович і ст. пл. Ю. Хранекич. В той час нюгейвенський Пластовий Осередок начисляв 29 членів. Вліті 1951 року вісім членів групи були учасниками табору на „Соняшній поляні" коло Гартфорду.

По приїзді з Англії пл. сен. сеньйорів Впр. о. Юстина Гірняка відбуваються в дні 21 березня 1952 року Річні Загальні Збори Пл. Групи, на яких обрано провід Групи в такому складі: пл. сен. сеньйорів о. Ю. Гірняк, ст. пл. Я. Раковський, ст. пл. І. Вальницький, пл. юн-ка Л. Голубович. Були обрані теж п. Н. Раковська, та ст. пл. Б. Шмата. Влітку того ж року 16 членів бере участь в таборі на „Соняшній поляні". Дві пластунки відбули вишкільний курс новацьких впорядниць в Торонті, Канада. В тому році зорганізовано Пласт-Прият і обрано на голову ради. І. Голубовича, а секретарем мґра І. Городецького, які до сьогодні ведуть нюгейвенський Пласт-Прият.

На Річних Зборах Пл. Групи, відбутих в дні 21 березня 1953 року, Провід Групи перебирає знову пл. сен. О. Микитей.

1953 року затверджено Гніздо Новачок „Морські Русалки" і гніздовою назначено ст. пл-ку Л. Голубович. В квітні того ж року сім членів Пл. Групи були приявні на посвяченні прапору 3-го кур. юнаків ім. І. Мазепи в Ню Йорку. В травні 1953 р. Пл. Група брала участь в „Святі Весни" на новозакупленій Пл. Оселі в Іст Четгем, під час якого підготовчий курінь юначок у змаганнях здобув перше місце.

Того ж літа 26 членів групи брало участь в пластових таборах на теерні ЗДА і Канади.

В дні 14 жовтня 1953 року, кр. ком. пл-ок затверджує курінь юначок ім. кн. Анни Ярославни, з порядковим числом XVI, а зв'язковою назначує ст. пл-ку Віру Пушкар.

На Загальних Зборах Пл. Групи в дні 22 травня 1954 року, Пластова Група в Ню Гейвені начислювала вже 65 членів. Обрано Провід в такому складі: пл. сен. О. Микитей, ст. пл. Б. Шмата, ст. пл-ки: Л. Голубович, Віра Пушкар, В. Ширай, ст. пл. М. Гірняк, юн-ка Х. Гірняк та юн. Р. Рондяк.

Праця Групи в 1954 році спрямована була на повне сформування всіх пл. уладів, скріплення їх стану чисельного і переведення плянової праці а пл. сходинах. В згаданому часі створено підготовний курінь юнаків ім. полк. Д. Вітовського (зв'язковий ст. пл. Р. Рондяк) та Підготовне Гніздо Новаків „Карпатські звірятка" (гніздова ст. пл-ка Л. Голубович)! В тім році знову Ню Гейвен дав поважне число учасників на пл. таборах.

Згадати тут треба про ст. пл. гребця Р. Рондяка, який кожного літа був учасником майже всіх пластових таборів на терені ЗДА та Канади. Можна сміло твердити, що пластун Р. Рондяк має найбільше число відбутих пл. таборів серед пластунів, які перебувають на терені ЗДА.

Дня 13 лютого 1955 р. наступають грунтовні зміни у Проводі Пл. Групи в Ню Гейвені. В Пластову Групу Ню Гейвен включаються пластуни з Бренфорду, Бриджпорту і Дербі. Ця реорганізація скріпила і сцементувала Пластовий Осередок.

Ці зміни у Проводі Пл. Групи були одобрені згодом Загальними Зборами Пл. Групи, що відбулися в дні 25 червня 1955 року. Склад Проводу Пластового Осередку в Ню Гейвені, який і діє до сьогодні, такий: пл. сен. О. Микитей, ст. пл-ка Л. Голубович, ст. пл. Н. Шуст, ст. пл-ки: В. Ширай, М. Томоруґ, Н. Федорович, пл. сен. В. Березовський.

Приявний на Зборах член КПС пл. сен. Р. Скочдополь, який перевів контролю діяльности Групи, висловив вдоволення з проробленої праці і заявив, що своїм чисельним станом, 80 членів, Пл. Група може перетворитися в Пл. Станицю.

Треба підкреслити дуже прихильне ставлення отців парохів м. Ню Гейвену до пластової молоді, як попередника, о. А. Борси, так теперішнього, о. С. Чапки. Останній, перебуваючи вліті 1955 року на пластовім таборі в Іст Четгем, передав в подарунку від гр.-кат. парафії з Ню Гейвену гарний кивот та ліхтарі-свічники для каплиці на пл. Оселі в Іст Четгем.

Згадуючи п'ятилітню працю Пластового Осередку в Ню Гейвені треба відмітити про одну імпрезу, яку він, почавши від 1952 року, щороку улаштовує, а саме Передріздвяний Пластовий Базар. Українське громадянство у Ню Гейвені вже привичаєне, що миколаївські і різдвяні закупи, які не можна зробити в американських крамницях, полагоджує на Пластовому Базарі в Українському Народному Домі. Великий вибір найновіших українських книжок, як для молоді, так для старших, ноти українських композиторів, кераміка і солодощі української продукції, грамофонові пластинки у виконанні українських мистців, велика кількість дитячих іграшок німецької продукції, календарі, святочні картки, кутя, мід, мак, гриби, вишивки та інші дрібні речі, виконані пластунками Пл. Осередку, вповні заспокоюють потреби нюгейвенського громадянства. Моральний успіх помітний, а грошевий зиск становить одиноку матеріяльну базу Пластового Осередку в Ню Гейвені.

Леся Храплива

РІЗДВО НА ЧУЖИНІ

(На мотив давніх колядок)

Ясен місяць повис у просторі;
— Дай же Боже у Вечір Різдвяний!
Світять мовчки далекії зорі,
Сніп чужий в нас на покуті в'яне...

Знов полинялі коври на столах,
Сів знов поважом спомин на лаві:
Піднялись в ясне небо соколи,
Сурмлять сурми князя Святослава...

Розгорнулась земля колосиста
І меди розлилися без краю...
Кожна хата засніжена, чиста,
Свою вічну коляду співає...

Світять мовчки чужії нам зорі,
На столі тремтить світло Різдвяне...
Вицвітає у тиші в просторі
Світла мрія, що ввік не зів'яне...

(Зі збірки „Іскри")

Друга Сесія Головної Пластової Ради

В днях 10 і 11 грудня 1955 р. відбулася в приміщеннях готелю Шератон Брок у Водопадах Ніяґари, Онтеріо, Канада, Друга Сесія Головної Пластової Ради, зверхнього органу Конференції Українських Пластових Організацій.

У нарадах, якими проводив голова ГПР пл. сен. д-р Осип Бойчук, взяли участь: Начальний Пластун проф. Северин Левицький-Сірий Лев, члени ГПР пластуни-сеньйори: ред. Михайло Бажанський, проф. Олександер Бережницький, Марія Мудрик, Микола Плав'юк, інж. Юрій П'ясецький, д-р Богданна Салабан і Тереза Шарко, члени Головної Пластової Булави пластуни-сеньйори: інж. Яро Гладкий, мґр. Володимир Савчак, Кекилія Паліїв, мґр Зенок Корчинський та представники Крайових Пластових Старшин пластуни-сеньйори: ред. Богдан Кравців і Ярослав Бойдуник (ЗДА) і Кекилія Паліїв й інж. Омелян Тарнавський (Канада).

ГПРада вислухала звідомлення ГПБулави за останній рік та прийняла плян праці на черговий 1956-ий рік. В дальших нарадах передискутовано відношення Пласту до інших українських молодечих організацій, відношення Конференції Українських Пластових Організацій до Українського Скавтинґу в екзилі та уточнено ряд біжучих питань, зокрема з ділянки Пластового Сеньйорату.

Для відзначення 45-ліття Українського Пласту порішено м. ін. зорганізувати велику зустріч пластової молоді літом 1957 р. Підготова до цієї Зустрічі буде відбуватися впродовж 1956 р., зокрема на окружних зустрічах в ЗДА й Канаді.

Схвалено прелімінар бюджету Конференції УПО на 1956 р. та устійнено реченець Других Зборів Конференції на останні дні грудня 1956 р. Збори відбудуться знову у Водопадах Ніяґари, Онтеріо в Канаді.

Рідна Школа в Клівленді

В Клівленді дуже гарно розвивається Рідна Школа. Майже вся пластова молодь є її учнями.

Зі звіту пл. сен. Г. Бобкова до КПС, який уміщений в ч. 1/16 „Пластового Листка", за січень 1951 року, знаємо, що в жовтні 1950 року заходами Пластової Старшини, при Кружку Приятелів Пласту зорганізовано „доповняючу школу". Навчання відбувалося щосуботи.

Тоді створено дві кляси з трьома відділами. У школі навчалося 35 дітей. Рівночасно зорганізовано курси українознавства при т-ві „Просвіта". З курсу користало 15 осіб, головно пластунів і пластунок.

З того часу школа і курси українознавства розвинулися, під проводом голови Рідної Школи, інж. І. Фура, в дуже поважну установу. Є багато учнів. Ведеться систематична наука за програмою, на належному поземі з досить чисельним кваліфікованим учительським персоналом. До розвою школи особливо причинилися її директори: проф. В. Радзикевич, проф. М. Ждан і проф. В. Чучкевич.

Станиця дуже рада, що за її ініціятивою постала українська школа.

РІЗДВЯНИЙ ДАР ЗАЛИШЕНЦЯМ

Подібно, як минулого року, так і тепер в місяці грудні Жіночий Кіш Пластової Станиці Ню Йорк перевів розпродажу різдвяних китичок під гаслом „Різдвяний Дар Залишенцям".

Цього року зібрано біля українських церков 436.29 долярів. Минулого року збірки дали 266.94 дол. Гроші ці пересилає Кіш частинно через наші Допомогові Комітети, частинно на безпосередні адреси хворим і потребуючим українцям в Европі. Різдвяна допомогова акція Пласту ведеться окремо від акції Самостійного Золотого Хреста під гаслом „Діти Дітям".

Даток 20 дол., що їх Пластова Станиця Ню Йорк минулого року зложила на листу Самостійного Золотого Ьреста ім. О. Басараб не походив зі збірки під церквами, як це помилково було подано у звіті Самостійного Золотого Хреста („Свобода" 17. XI.. 1955), а була це сума виплачена безпосередньо з каси Пл. Станиці у Ню Йорку.

Сірий Лев

ЯК ПРИЙШЛО ДО ЗАСНУВАННЯ ПЛАСТОВОГО ТАБОРУ „СОКІЛ"?

(2)

Слава про цей табір ішла вже під час його тривання. Глухі чутки доходили до ушей гостей у недалекому українському літниську — Підлюте, зложеному з кількох віль. Цих усіх літників запросив сктм. Чмола під кінець табору на таборове свято. Прийшло їх небагато, кільканадцять. Пригадую, поміж ними були о. Мітрат Войнаровський, дир. гімн. Володимир Кузьмович, проф. Тома Водяний, лікар д-р Чапельський Володимир й ін. Вступали вони на площу табору з острахом, бо досі з цивільних пускали пластуни до табору хіба якогось подорожнього бойка, що йшов на полонину.

День був тоді гарний, соняшний, сонце заглянуло з поза смерік і на те урочище, що недавно ще було повне гною і сміття. Ще перед приходом гостей прапор стягнено, щоб запрезентувати опісля гостям ранню молитву і наказ. При наказі мали бути вручені відзначення. Як гості входили на площу, табір „спав", ходив тільки стійковий і дижурний, курилося з колиби, де приготовлювано снідання. Була тиша, як у лісі буває. Дижурний прийняв гостей, вказав їм місце і тоді... свисток!

Пішла точка за точкою, рання руханка, купіль у зимному Кам'янці, зодягання й уставка до молитви і наказу при машті. Зразу молитва, опісля пісня „Цвіт України і краса..." та рівночасно з повагою почав пластовий прапор здійматися на щоглу, розмаюваний здоровим карпатським вітром. Лунали слова команди, пластуни мовчки виконували накази, все йшло, як у годиннику. Гості були заскочені усім тим, просто оголомшені тією великою виховною працею над вирощенням нового покоління, що мало прийти на зміну нам, старшим, які пережили ріст й упадок недавніх українських визвольних змагань. Та чи не найбільш оголомшений був сам о. Мітрат Тит Войнаровський, що знав місце табору перед таборуванням добре з автопсії. І мені цілком не дивно було, що в час, коли знам'я йшло вгору, він наблизився до мене (в цей час я був на перевірці табору) і дрижачим від зворушення голосом, голосно закликав:

— „Ми українським дітям стайню дали на табір, стайню, стайню, а вони, пластуни, ось що з неї зробили. Моя вина, моя вина! Та заки я помру, пластуни будуть мати не такий табір. Це вже моя голова в тому. Професоре! Отамане Пласту! Заявіть це пластунам!"

Ми йому опісля давали слово, але він не міг із зворушення говорити, просив тільки переказати голосно пластунам його слова до мене, що я зробив, дякуючи йому з місця за гарну обіцянку.

Але це не було тільки слово, сказане в хвилину зворушення. За кілька днів таборування закінчилося. Сктм. Чмола перебував ще решту вакацій на гаївці Кульмана з своєю родиною, і тоді прибув до нього о. Мітрат Войнаровський і запросив його поїхати з ним оглянути різні місця в горах, які б надавалися на табір. Оглядини тривали кілька днів, комісія їздила моторівкою по шляхах лісової залізнички, виїздила на конях на верхи гір, щоб і там оглянути всі можливості, і згодом сктм. Чмола вибрав одну соняшну поляну на схилі карпатського хребта „Сокіл", що терасою, оточеною зі всіх сторін смереками, здіймалася над вічно гамірливою р. Лімницею, поруч якої вився залізничий шлях, близький до табору. І тут за два роки постав славний пластовий табір „Сокіл", що вірно служив Пластові за „скобине гніздо" аж до часу, коли новий наїздник у 1944 році не опанував його силою, вириваючи його тим разом із зброєю в руках його останніх оборонців — відділів УПА під проводом одного із учасників табору на Соколі — ген. Тараса Чупринки (Романа Шухевича).

Хоч ми зразу мали слово й обіцянку о. Мітрата, це ще не означало, що Пласт уже мав площу в руках. Ще багато труднощів треба було побороти. Першою з них були певні протипластові настрої в деяких людей, що теж мали слово до сказання при відступленні цієї площі Пластові. Ці настрої поборов таки сам о. Мітрат з допомогою пластових делеґацій молоді і старших, до яких і я належав, як перевибраний знову Голова ВПКоманди. Багато до цього причинився був і радник цісарського двору Модест Кратницький, що, як Голова опікунчого товариства Пласту, також виступив авторитетно в справі відступлення площі Пластові. Вкінці здобули ми найвищий наш церковний авторитет для пластової справи, Їх Ексцеленцію Митрополита Графа Шептицького Андрея, який в повному довір'ї до Пласту дав свою згоду на винайм площі на Соколі на довгі роки Пластові без ніяких застережень і умов, хіба тільки з одною — щоб Пласт платив Митрополії за винайм... одного польського злотого в рік, бо Митрополія правно не могла зробити дару.

О. Мітрат поборов й інші ще перешкоди: площа на Соколі була в уживанні одного гайового, треба було і його чимсь заспокоїти, треба було ще й згоди на дарування матеріялу під таборові будинки на Соколі. І це ми дістали даром. Від 1925 р. лагоджено матеріял, літом 1926 побудовано перші будинки на Соколі, знову при активній помочі сктм. Чмоли і його пластунів-таборовиків першого табору на Соколі та тисячок українського громадянства, що прибуло на III-ю Обласну Пластову Зустріч літом 1926 р. на свій уже власний табір на скелястому Соколі.

Та всі ці справи годилося б розказати в іншій гутірці. Тут я спинився головно на описі табору в долині Кам'янця, бо не будь того табору, ми не мали б о. Мітрата Войнаровського нашим першим Добродієм Пласту, а не здобувши його шляхетного серця, ми ледве чи прийшли б до табору на Соколі. З моїх рук о. Мітрат прийняв в 1926 р. хрест Добродія Пласту. А в десять років пізніше цей наш Добродій замкнув очі навіки. Був це час уже таємного Пласту в Польщі, але все ж таки на Його похороні явилася тисячка пластунів, тим разом уже „в цивілю" і зложила на його тлінних останках окремо для цієї цілі вигаптуване знам'я Пласту.

Але при заснуванні табору на Соколі мусимо згадати і дальших тих, без яких табору на Кам'янці може і не було б. Це в першу чергу сктм. Чмола Іван, що стільки своєї пластової вмілости й завзяття вклав у розбудову табору на „Кам'янці, а опісля на Соколі. Не один може був би і розпустив табір, якби побачив початкову дійсність в долині Кам'янця, чекав би на „кращі обставини" або спихав вину на „організаторів". А тим часом від сктм. Чмоли ніколи не чув ніхто ні слова нарікань на нікого, бо він знав обставини і те, що ніхто вище голови не скочить! Сктм. Чмолу нагороджено опісля за ці й інші заслуги для Пласту — Золотим Пластовим Хрестом „За Значне Діло" та Першим Пластовим Відзначенням, і це була для нього чи не одинока видима вдячність Пласту за його довголітню пластову працю, як одного із Основників Пласту, як визначного зв'язкового юнацьких куренів, як кількакратного команданта пластових таборів.

Та згадаймо і його найближчого співробітника в таборі на Кам'янці, ст. пл. скоба Андрія Охримовича, ініціятора табору на Кам'янці і його обозного (бунчужного). В слабому тілі в ньому крився сильний дух. То була людина впертої, мозольної праці, що також не зражувався чим-будь. На жаль, доля його нам скоро відобрала: захворів важкою недугою сухіт костей і в наслідок цієї хвороби відійшов від нас на вічний супочинок. З рук Пласту одержав за організацію табору на Кам'янці та за інші пластові заслуги 1-ше Пластове Відзначення.

А чим же гірші від них члени Булави того табору, чи тих 86 учасників, що з успіхом закінчили табір на Кам'янці. Певно, що багато з них може і не живе нині, другі знову порозкидувані по цілій кулі земній, але я сам знаю чимало з них, що нині є сеньйорами або прихильниками Пласту, працюють далі для добра Пласту, або там на Україні чекають кращих часів, у яких і праця для Пласту буде можлива і потрібна. Покищо вони всі стоять нам як золотий приклад реалізації гасла з пластової пісні „... Ніщо нам лихо і пригоди!.."

Задивлені в приклад тих перших, ми того певні, і дальша наша праця дасть нам ряди пластунів, що під добрим проводом стануть добрим прикладом для дальших пластових поколінь!

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

МАРІЯ ДОЛЬНИЦЬКА

У Відні, в Австрії, далі працює наша визначна артистка — майстер емалії — Марія Дольницька. Про її творчість наше громадянство, і зокрема наші мистецькі кола, довгий час не мали ніякої вістки, — все це було зумовлене відомими умовинами, що в них знайшлася австрійська столиця. Тепер трапляється нам нагода сказати кілька слів про нашу артистку, зрештою, добре відому й американським мистецьким колам.

Марія Дольницька родом зі Львова. Свої мистецькі студії почала вона у Відні у Кунстґевербешуле: малярство студіювала у Міммер-Гофмана, емалію у Штарка. Потім працювала в Оскара Кокошки, корифея мистецького Відня. Закінчивши студії, вона поїхала до ЗДА і тут виставляла в Міннеапольському Інституті Мистецтва, в Інституті Мистецтва в Синсинаті, а зокрема треба згадати, що на Міннесотських Державних Торгах вона добула дві нагороди. Вернувшись до Европи, Марія Дольницька розвинула незвичайно активну мистецьку діяльність, виставляючи в Австрії, Німеччині, Італії, Швайцарії, Швеції, Голляндії, Англії та інших краях. Вона стала мистцем інтернаціонального формату, і про її творчість писали передові мистецькі журнали.

Очевидно, Дольницька брала живу участь і в мистецькому житті Львова, бувши одним з найактивніших членів АНУМ (Асоціяція Незалежних Українських Мистців). В журналі тієї Асоціяції „Мистецтво" появилася вичерпна стаття про її творчість пера Павла Ковжуна, прикрашена багатьома репродукціями її творів. В 1936 р. Марія Дольницька, за ініціятивою АНУМ, улаштувала у львівському Промисловому Музеї 6-тижневий курс емалії. Асистував їй проф. Недбаль, її чоловік, що сам є мистцем у металі. Між учнями того курсу були не тільки українці (в тому і монахи), а й численні польські і жидівські мистці. Пізніше, коли мистецька комісія з Варшави оглянула виконані праці, вони дістали дуже високу оцінку.

В тому самому році Дольницька влаштувала виставку своїх емалій у Празькому Мистецько - Промисловому Музеї, і майже всі речі — до сто штук — відразу розкуплено.

Під час бурхливих воєнних років Марія Дольницька працювала в своєму ательє в центрі Відня над змодернізуванням старовинної техніки емалії і має тут кілька винаходів. Емалія, як відомо, це складна техніка, де різнобарвні скляні порошки, грудочки камінної і скляної маси випалюються на попередньо виконанім рисунку з тонких мідяних дротиків — в одноцілу масу при температурі 1200 ступнів Цельзія. Праця ця вимагає незвичайної концентрації, великої витрати часу і здоров'я. Перший винахід Дольницької полягав на упрощенні емалієвого процесу, і вона має на цей винахід патент на всі країни світу. Ця емалія не є зв'язана з випалюванням у печі ані із звичайно, з технічних причин, малим форматом. Через те така емалія надається для фільмових і театральних декорацій, церковних вікон, для зовнішньої і внутрішньої архітектури.

Другим винаходом була пластична емалія, де падаюче світло опалізує веселкою свіжих, живих барв. Третім винаходом, а властиво відкриттям, було розгадання старовинної техніки — енкавстики, тобто, малювання восковими фарбами. В ранньохристиянській добі вкладано в труни портрети померлих, виконані тією технікою, відомі сьогодні під назвою фаюмських. До першої світової війни в музеї Київської Духовної Академії було кілька таких енкавстичних портретів, між іншим, славний портрет-ікона свв. Сергія і Вакха з 6 стол. (нині в.. Москві). Отож, із приходом олійних фарб техніка енкавстики забулася і ніхто не міг її розгадати, відомо було тільки з писань римського письменника Плінія, що до малювання вживано пунійського воску. Дольницька відкрила, що таємниця полягала на змішуванні того пунійського воску з — морською водою. Д-р Отто Каллір, директор нюйорської галерії St. Etienne, подав це відкриття нашої артистки до загального відома, а крім цього воно описане обширно в книжці: Encaustic, Materials and Methods, by Frances Pratt and Becca Fizel. Lear Publ., New York, 1949.

Кожен, хто мав нагоду бачити емалії Марії Дольницької, захоплювався щирістю її мистецького вислову, що його оформила з такою елементарною силою її туга за ідеалізованою Україною. Її твори позначені зовсім індивідуальною гармонією повних сили і блиску кольорів на базі її глибоко відчутого і зрозумілого нею клясичного і, передусім, візантійського стилю, до чого слід іще додати її справжню мистецьку культуру і витончений смак. Ось головні елементи мистецтва Марії Дольницької, діяпазон творчости якої переходить від ліричної ніжности до драматичної глибини.

Минулого року на репрезентативній інтернаціональній виставці християнського мистецтва у Відні міністер культури Дріммель так захопився творами Дольницької, що з місця закупив для себе дві її емалії. Але коли спитати нашу артистку, які її пляни на майбутнє, то вона відповість: „Моє бажання, щоб колись і мої твори і моя цінна бібліотека дісталися в гідні українські руки!"

Д. К.

Відень, у грудні 1955.

СВІЖЕ СЛОВО МЕМУАРИСТИКИ

(Т. Ерем: Работяги. Ню Йорк. Видавець — б. політичний в'язень в СССР, М. Корніїв. 1955, стор. 131.

Маємо мало книжок мемуаристичного характеру, щоб їхній мистецький вислів відповідав описуваним подіям. Книга М. Бажанського — дуже настроєва, дуже тепла, стоїть окремо. Інші — або описи фактів, розводнені актами обвинувачення, або белетристична розповідь, ще більш розводнена аґіткою.

Новинка нашого мізерного книжкового ринку „Работяги" Т. Ерема, передусім мистецький твір. Зрештою, там немає дат, точних місцевостей і прізвищ. Твір про страхіття совєтських концтаборів цікавий тим, „як" описані ці страхіття, що про них існує вже досить велика (в чужих мовах) література.

Автор вибрав шлях мистецького репортажу. Розповідь розбита на окремі розділи, що з них кожний, хоч і входить часово й тематично, як частина, у твір, проте творить окремий кадр в низці яскравих типів і смертельних переживань підсовєтської, але не совєтської людини.

Ця людина, а не події, у центрі авторової уваги. Вона жива, свій світ проносить через далекі шляхи, — „в краї далекії, в ліси дрімучії, в сніги скрипучії". Потягом особливого призначення прямується на північ, цілу вічність: „Диви, скільки дров? А в нас? Не знайдеш і патика на топорище. Колись черешню зрізав... Скільки землі, скільки лісу! А люди один на одному"... Своє живе збереже людина, аж доки не ляже на снігу „доходягою" (конаючим). До останньої хвилини вона буде спостерігати, мріяти, надіятись і навіть жартувати.

Опис згущений. У деяких розділах витиснений з усього чвертьзайвого. Читач мусить часто пристосовуватись до вимог автора. Якщо пристосується, — у іншій манірі, — пізнає скупого автора „Совєтського акваріюму", — книги, яку кілька років тому читачі, на шкоду собі, цілком не запримітили.

Добре, що автори не завжди піддаються читачам, — інакше не було б сьогодні „Работяг" з їхніми шифрованими діялогами:

„Спотикаються, падають і вже не лаються... Хтось сказав: відсталих не беруть і не залишають.

— А як же?

— А так..."

Діялоги відбуваються у майже уявній добі і країні. Бо „СССР — це і не каторга, і не рабство, і не кладовище, і навіть не пекло — це те, чому нема офіційної назви, — це Сатанія".

А проте: „Ніхто нічиєї душі не вимотає, доки вона сама себе не знівечить. У цьому, власне, і вся сила людини".

Іван К-ий

„РОЗСТРІЛЯНА ЛІТЕРАТУРА"

На цю тему відбулася 27 листопада ц. р. цікава доповідь відомого літературознавця професора Г. Костюка (Б. Подоляка) заходом Українського Літ.-Мист. Клюбу в Дітройті. Хоч про те чимало написано, деталі й факти, подані людиною, що в той час стояла близько літературно-мистецького життя в Україні, з особливою рельєфністю нарисували варварський погром дикого окупанта. Подаємо короткий зміст виводів Подоляка.

Говорити про концентричне знищення покоління мистців українського слова можна тільки в загальному, бо подрібно зупинитись над кожним зокрема — неможливо. Їх кругло сотня. Можна тільки говорити про основні лінії того процесу, що принесли нам неоцінені втрати. Процес масового винищування пов'язаний з 1930-38 рр. Який був стан української літератури в 1930 р.? З бібліографічних довідників, з преси і т. ін. знаємо, що в 1930 р. було 260 активних українських письменників. Які були їх організації? 1) Неоклясики, 2) Активні романтики в „Пролітфронті", 3) Реалісти і натуралісти, 3) Всеукраїнська Спілка Пролетарських Письменників, 4) Реалісти — побутописці „Плуг", 5) Футуристи — група „Нова генерація" 6) Конструктивісти — „Авангард", 7) Техно-Мистецька Група, 8) Молодняківці, 9) Забойщі з Донбасу, 10) Західньо-Українська Група, і врешті 11) позагрупові, що складались із правих (кол. члени „Марсу") і з лівих з експозитури Скрипника. — Поділ на 11 груп вказував, що як людина є складна, так і людська творчість глибока і складна. Мистецьке розуміння і смаки бувають різні. Отож потрібне і творче змагання стилів. Це свідчить, що нація живе.

Доповідач навів не тільки знатніші імена письменників у названих групах, але теж назвав їхні журнали, яких було 15.

Від 1930 року зміни в політиці й господарці большевиків відбивались теж на творчій ділянці. Проходить страшних 7 років нечуваних експериментів. *Про це написане в сотні книжок*, є сенсв усе таки невияснений.

Який був стан 1937 р.? З 260 письменників залишилось 36. Де решта? Отож 8 скінчило самогубством, 17 розстріляно (офіційно), 176 арештовано і запроторено в концентраційні табори або позбавлено творчих можливостей, 16 зникло, 7 померло власною смертю. Терором знищено великий творчий актив! Це начебто фантастика. Ні одна нація в світі не має такої жахливої статистики. Бували репресії і по інших країнах і в різних часах. Виганяли, арештували, інколи вбивали. Але знищити актив, що йшов у сотні? Того не було!

Доповідач поставив питання: За які провини знищено таких мистців слова, як Зеров, Хвильовий, Куліш, Косинка, Филипович, Антоненко-Давидович, Гжицький і інші? Який їх злочин? Чим вони викликали аж такий страшний гнів у московських диктаторів?

На це і він не находить так легко відповіді.

Після доби „золотого гомону" і „vita nova" 1917 р. всі дотеперішні мистецькі канони здавались застарілі. В літературі і в мистецтві йшло надлюдське шукання нових засобів творчости. Йде різнобічний процес формування нового стилю. Активний віталізм, акт. романтична течія, мають сильний вплив. З дискусій в 1925 р виходить, що: 1) українська література не хоче бути підрядною, 2) доба геґемонії російської літератури минула, 3) Україна мусить бути незалежною і рівнорядною республікою в СССР, 4) українська література беззастережно зорієнтована на вікову культуру і літературу Зах. Европи, 5) українська література розчарована в досягах революції.

В цих пунктах спробував доповідач сформулювати причини терору в їх початках, при чому зілюстрував їх багатьома цитатами з Куліша, Хвильового, Антоненка-Давидовича, Досвітнього, Терещенка й інших. У висловлюваннях українських письменників бачила Москва велику загрозу. Лист Сталіна до Кагановича: страшна небезпека для Росії... Шумського заступили Скрипником, але вийшло ще гірше. В московських головах виник антиукраїнський плян. Уже з 17 Конференції Комуністичної Партії виходило, що Сталін став повним диктатором, що централізм зріс і йде до ліквідації позірних „незалежностей" і що російське великодержавництво реалізоване буде в большевицько-фашистівських формах. Терор зосереджено в Україні, де винищувано відпорні елементи, вживаючи ґрандіозних провокацій.

Доповідач з'ясував поодинокі хвилі, якими йшов у наступ терор, і навів цілу низку різних справжніх і сфінґованих організацій, яких „викривано" і „причасних" винищувано. Офіційно подавали, що це фашисти, терористи, агенти, розвідчики і т. ін. чужих держав. В дійсності нищили ідейних, послідовних, чесних патріотів своєї країни, що мали державницьку свідомість, хоч практично політикою й не займались. Вони прагнули ширших горизонтів і кращого духового підсоння для України. Це був їх єдиний „злочин"... Кардинальна особливість: це був не соціяльний конфлікт, а результат нової економічної і національної політики, всебічної уніфікації і ліквідації особливостей совєтських республік.

Цю криваву епоху закінчив Нікіта Хрущов.

Чи вдалось знищити Сталінові ненависну і небезпечну ідею української незалежної державности? — спитав проф Костюк далі. І відповів: Післявоєнні роки показали, що ця ідея незнищима. Боротьба в 1938 р. не закінчилась, а досі продовжується.

Доповідь Бориса Подоляка (проф. Г. Костюка) зробила велике враження. В літературній частині вечір заокруглено виступом п. Колосюка, який відчитав по-мистецьки Косинки: „Жита". Голова Клюбу, п. Бажанський, на вступі, заки представив особу доповідача, його особисте „хожденіє по муках" і його працю як літературознавця, спинив свою увагу на могутній зброї, якою є і завжди було „слово" та про ув'язнення „слова" в мурах большевицької партії, з яких воно щораз то вискакує завдяки відважним героям большевицьких буднів.

При склянці чаю зголосилось до слова чимало гостей, а на закінчення говорив знову гість, спинивши цим разом свою увагу на дивній свого часу постаті в підбольшевицькій дійсності А. Хвилі.

В. Несторович

УКРАЇНЕЦЬ НА КОНФЕРЕНЦІЇ АТОМОВОЇ ІНЖЕНЕРІЇ І НАУКОВОГО КОНҐРЕСУ

Перша Конференція Атомової Інженерії і Наукового Конґресу (Nuclear Engêneering and Science Congress) відбулися паралельно з Міжнародною Атомовою Виставкою в днях 12—16 грудня 1955 в Клівленді, Огайо, у приміщеннях Паблік Авдиторіюм Білдінґ. Конференцію координувала Об'єднана Рада Інженерів, при участі 26 родів інженерії і різних наукових груп Америки і Англії. Між 250 працями наукових дослідів була представлена також праця молодого українського інженера - науковця, Івана Черешні, на тему: „Електролітична сепарація металічних ізотопів". І. Черешня одержав диплом хем. інженера від Університету в Болдері, Колорадо. По закінченні студій працював при Університеті над згаданими дослідами для Відділу Дослідів Амер. Летунства і Комісії Атомової Енергії. Закінчивши наукову працю, інж. Черешня прийняв постійну посаду інженера хем. процесів у Хемічній Компанії Филипс в Тексасі.

Багато успіхів в його невтомній праці бажають знайомі і приятелі.

В. К-й.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО ЛЕМКІВ В ПОЛЬЩІ

В числі 243 „Свободи" з дня 17 грудня в інтересній статті п. Степана Женецького під з. „Лемки в Польщі організуються", я прочитав між іншим, що всіх українців західньо-українських земель — Лемківщини, Холмщини й Підляшшя, польська комуністична влада поголовно виселила і розселила по т. зв. „земях одзисканих" — в західній Прусії та Шлезьку.

Цей уступ статті п. Женецького не відповідає фактичному станові цієї події. Акція виселення нашої автохтонної людности з т. зв. Закерзоння була вже основно описана в книжці Юліяна Бескида - Тарновича п. з. „На згарищах Закерзоння" та в моїй статті п. з. „Переселення українців з т. зв. „Закерзоння". В роках 1945 до червня 1946 р. переселення переводив польський комуністичний уряд спільно з відділами совєтських висланників і тоді майже усю нашу людність Закерзоння безоглядно і жорстоко виселено на совєтський схід, на Поділля, Волинь та інші незнані тероторії. Щойно з кінцем червня 1946 р., коли совєтські відділи закінчили свою акцію й від'їхали на схід, польська комуністична поліція виселила рештки нашого населення, яке ще полишилося головно в горах Лемківщини і Ліського повіту до Східньої (а не Західньої) Прусії та на Шлезьк. Тому теж у Польщі тепер находиться лише незначна частина наших родимців з Закерзоння.

Мґр. Володимир Бучацький.
Монтреал, Канада.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 35.

І. Щуцький, Томс Рівер	$15	Д. Метулінський, Амстердам	1
Є. Лина, Джерзі Сити	4	Я. Рибалт, Клівленд	1
Е. Балацький, Нюарк	4	Ю. Мірчук, Ню Йорк	1
Г. Захарко, Фила.	4	Д-р Є. Ойельський, Ню Йорк	1
Є. Глиняньский, Гезлетон	3	В. Старожитник, Нюарк	1
В. Мудрий, Йонкерс	3	І. Запевич, Нюарк	1
А. А. Вовк, Ню Йорк	3	П. Свінчак, Гіксвіл	1
Б. Крушніцький, Ню Йорк	2	І. Лукашевич, Ню Йорк	1
Г. Супруненко, Клівленд	2	І. Шемило, Блекелі	1
В. Мудрий, Шикаго	2	С. Ладамай, Джерзі Ситі	1
І. Кенша, Рарітан	2	Т. Олійник, Фила.	1
М. Стасюк, Ню Брітейн	2	П. Гриндей, Шикаго	1
С. Глют, Ню Йорк	2	В. Балевич, Нюарк	1
Т. Лойчук, Петерсон	2	Р. Согор, Елизабет	1
А. Палій, Вартон	2	С. Богач, Елизабет	1
І. Бариш, Шикаго	2	В. Шеремета, Нюарк	1
І. Сохан, Вудкліф Лейк	2	Г. Кулішка, Ню Йорк	1
В. Вагнер, Мартінвіл	2	А. Білінський, Байон	1
о. П. Костек, Бронкс	2	М. Кавчак, Ню Йорк	1
П. Бутковський, Нюарк	2	К. Іванків, Ню Йорк	1
М. Р. Шатський, Алентавн	2	П. Давидович, Кліфтон	1
М. Думка, Ню Йорк	2	В. Кожух, Ню Йорк	1
П. Костик, Джерзі Ситі	2	В. Пабасік, Випані	1
Інж. А. Статник, Асторія	2	П. Тіцький, Конкорд	1
Г. Косовський, Вілмінгтон	2	М. Тарновський, Картерет	1
М. Волосянський, Бронкс	2	Н. О. Матолич, Бронкс	1
А. Буряк, Ню Йорк	2	Х. Маланій, Кентон	1
Т. Павлина, Джерзі Ситі	2	І. Мацаляк, Бетлегем	1
С. Гураль, Перт Амбой	2	Т. Дугельний, Нюарк	1
І. Ганінчак, Трентон	2	С. Чорний, Алентавн	1
К. Кушлак, Фила.	2	В. Госвич, Трентон	1
М. Задорецький, Нюарк	2	В. Маґоцький, Ню Йорк	1
Д-р П. І. Федорові, Фила.	1	Разом	$ 123.00
Я. Закаляк, Джерзі Сити	1	Раніше проголошено	$ 6,706.56
С. Лоняк, Ню Йорк	1		
Е. Романишин, Ню Йорк	1	Разом	$ 6,829.56
М. Мостовик, Ню Йорк	1		

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гемпстед, Н. Й.

Річниця Листопадового Зриву.

Березовий хрест між українським й американським прапорами — прикрашений тризубом в терновому вінку на тлі стрілецького хреста посередині — вказував на те, що неділя 6-го листопада є призначена в Гемстедській громаді згадці Світлого Листопадового Зриву 1918 р. та пам'яті Його славним творцям.

Після Богослужения в обох українських церквах були відправлені панахиди за душі тих героїв, що той світлий момент Славного Народного Зриву, це свідоцтво непереможної волі народу до свого самостійного державного життя припечатали власною кров'ю, склавши на жертівнику Батьківщини своє життя.

В 4-ій по полудні в авдиторії Валнут - школи в Гемстеді, Юніондейл відбулася Академія, присвячена цим Великим Роковинам, влаштована Відділом Українського Конгресового Комітету Америки.

Ще перед назначеною годиною громадянство зачало заповняти залю, а при вході пластунки новачки (Плетеницька, Копистянська й Захарія) під проводом пластуна Л. Стеця припинали жовто - блакитні стяжки.

Починається Академія. Сцена прибрана портретом головного творця й команданта цього славного Акту — полк. Дм. Вітовського, перед яким трос пластунів (Б. Стець, Л. Фірчук і Б. Копистянський) складають вінок, а два пластуни — О. Ромашок і Ю. Сваричевський держать стійку під час тривання Академії.

Після відспівання Американського гимну п. п. Гураль і Л. Гончарів — голова місцевого відділу полк. амер. армії Василь Рибак відкрив академію коротким вступним словом в англійській мові. „Готуймось і організуймось всі в одну й сильну громаду на американській землі, щоб коли прийде другий Листопад — а він напевно прийде — подати нашим братам на рідних землях відповідну поміч" — закінчив голова Філії УККА — своє слово.

Дальшу програму Академії виповнили хорові точки мішаного хору під керуванням ред. М. Островерхи, дві деклямації: пластунки Хр. Сваричевської та малого Стефця Герули. Змістовий реферат про цю славну подію виголосив п. Андронік Копистянський.

В короткому кінцевому слові п. М. Курчак пригадав зібраному громадянству, що місяць Листопад це — місяць українського інваліда. „Ми повинні не тільки словом, але й ділом показати нашу пошану й пам'ять до творців наших славних Днів Визвольних Змагань і зложити свій даток на допомогу тим, що не жаліли свого здоров'я й життя — ішли здобувати нашу славу. Тепер багато з них живуть посеред нас з підірваним здоров'ям, хворі й нездібні до праці й ми обов'язані дати їм допомогу..."

На цей заклик приявні зложили на збіркові листи Суспільної Опіки ЗУАДК-у суму $35 на інвалідів.

Академію закінчено українським національним гимном.

При вході зібрано суму $46 на потреби УККА.

М. Курчак.

Нюарк, Н. Дж.

Діти — Дітям.

Діти Рідної Школи Православної Церкви Святої Тройці в Нюарку, Н. Дж., нетерпляче чекали 18-го грудня, бо на цей день в навечір'я Святого Миколая, вони готували велику програму. Учні мали на меті не тільки показати батькам, що вони навчилися в Рідній Школі та дістали подарунки від Св. Миколая, але й зібрали гроші для своїх ровесників, яких доля лишила ще на сьогодні в Німеччині або в Австрії по таборах.

Уже після Служби Божої почався рух і піднесений настрій дітвори. Перед 4 год. по полудні заля наповнилася батьками з дітьми та парафіянами нашої церкви. Точно в 4.30 год. відкрилася нова оксамитова куртина і на сцені, трохи з схвильованими обличчями стояло 40 учнів в українських народних одягах, які проспівали молитву „Отче наш...". Опісля виступила з словом вчителька Рідної Школи п. М. Вожаківська, яка розказала про традиційні святкування Святого Миколая на Україні, та про звичаї й обряди українського народу, які виросли з християнської віри.

Далі йшла програма вечора. „Телефон до Св. Миколая" — інсценізація у виконанні учнів — Стройник Іліодор і Т. Вожаківська. Зворушливо продеклямували вірші: К. Загуменна, А. Степова, В. Захода, А. Микулавецький, І. Ремптер й інші. Сольо на скрипці „Мельодія Ангола" — виконав учень І. Стройник.

„Двінки Святого Миколая" — Р. Завадович. В цій сценічній картині прийняли участь понад двадцять учнів Рідної Школи Ця картина схвилювала присутніх своїм змістом, виконанням як також по мистецьки оформленою декорацією, яка зображала морозну ніч українського підгірського села. Гарне враження зробив на присутніх хорист - парафіянин п. Шелестун, який виконував ролю Св. Миколая. Дванадцять хлопців і дівчаток, що грали ролю янголів, виглядали чудово, наче справжні янголи.

Увесь дохід з дрібних добровільних вступів цього вечора в сумі $37.61 переслано для дітей залишенців у Европі. Слід окремо відмітити великий жертвенний вклад до вечора Св. Миколая Сестрицтво Св. Покрови, яке зі своїх фондів закупило подарунки для всіх дітей нашої церкви. Всіх присутніх наприкінці гостили солодощами та чаєм.

Б. П.

Шерон, Па.

Трагічна смерть о. В. Дякова.

В дні 18 грудня ц. р. згинув трагічно від зудару авта з залізничним поїздом прот. Василь Дяків, парох УПЦеркви св. Івана в Шерон, Па., проживши 60 років. Народився в с. Вроницця, у Дрогобиччині, гімназію закінчив у Дрогобичі. Був старшиною австрійської та УГА армій. З частинами галицької армії опинився в Чехословаччині, де в Празі покінчив Богословські студії. 27 років тому прибув до ЗДА. Працював як душпастир по різних парохіях УПЦеркви. Покійний був членом УНСоюзу від 1929-го року.

Після смерти відомого в Америці о. Ст. Мусійчука, три роки тому, став на його місці парохом церкви св. Івана в Шерон, де й помер, після важких внутрішніх ушкоджень, заосмотрений Пресв. Тайнами. Залишив дружину і двох молодих синів, з яких старший є студентом 4-го року Богословії в Колегії св. Андрея у Вінніпегу.

Був працьовитого характеру, товариської вдачі та великий український патріот. В Шерон провадив щонедільну Радіову Українську Програму (півгодинну), єдину трибуну українського вільного слова в північно - західній частині Пенсилвенії та східнього Огайо.

Величавий похорон відбувся в дні 22 грудня, при участі Архиєпископа Мстислава з Бавнд Брук, Ню Джерзі та 19 українських православних священиків з Пітсбурщини та околиць Йонгставну і Клівленду. Під час похорону мав зворушливу проповідь - прощання англійською мовою єпископальний священик з Питсбургу, приятель Покійного та великий симпатик українців, о. Кенет Валдрон. Від УПЦеркви прощав пок. о. Дякова — Владика Мстислав, а від консисторії — прот. Андрій Бек (рідний брат відомої на терені Дітройту, українсько - американської політ. діячки). — На другий день тлінні останки відвезено до родинної гробниці в Дітройті, де кінцеві похоронні обряди відслужив єпископ Володимир (з Дітройту) та о. мітрат Теодор Вілецький, місцевий настоятель храму св. Покрови.

М. Ф.

„МОСКОВСЬКИЙ СФІНКС"

(З приводу книжки Василя Косаренка-Косаревича)

Серед східньо - европейських істориків є дві групи вчених. Одна — це ті, які завжди намагалися і намагаються представити історію якоїсь події, країни чи людства у світлі вигідному для уряду їхньої країни. Це ті, які з допомогою фальсифікації натягають історичну правду на копито своїх вузьких шовіністичних інтересів. Друга категорія — це ті історики, які є об'єктивні та чесні в подаванні фактів минулого, але які відмовляються витягати з тих фактів науку для сучасного, а тим більше для майбутнього. Вони радо займаються хронікарством... Бенедетто Кроче звертає увагу, що праця історика відрізняється від праці хронікаря в тому, що історик дає не тільки скелет відокремлених подій, але намагається показати їх зв'язок і дає раціональне пояснення, тлумачення цих пов'язаних подій і фактів. В цьому останньому полягає вартість студій відомого українського публіциста Василя Косаренка - Косаревича, що п. н. „Московський Сфінкс" появилася німецькою мовою мин. року у німецькому видавництві „Еремітен - Прессе" і що її підзаголовок звучить „Міт і сила в уявлених про Східню Европу".

В. Косаренко-Косаревич

На основі правдивого і безстороннього показання фактів минулого, автор не боїться так само об'єктивно, хоч і не завжди спокійно, подивитися у майбутнє. Приємно теж відмітити, що у візії майбутнього Василь Косаренко - Косаревич далекий від шовінізму і песимізму: Замість вузько - шовіністичних ідей „мого хутора" та замість загрозливого нашій атомовій добі нігілізму „не тратьте, куме, сили" він формулює єдино правильну і благородну велику ідею „спільнота рівних і вільних серед рівних народів світу". Ця ідея без сумніву варта труду і зусиль, вкладених автором у його цінну й актуальну тепер працю п. н. „Московський Сфінкс".

Щоб зрозуміти думки і висновки твору, треба пригадати декілька біографічних даних про автора. В політичне життя увійшов він, працюючи в українській дипломатичній службі в рр. 1918-23, як: член Української Мирової Делегації в Бересті Литовському для ведення таємних переговорів з німцями (там Василь Косаренко - Косаревич познайомився з ген. Гофманом, з яким після війни нав'язав товариські взаємини і від якого згодом дізнався про закулісову і справжню мету німецької політики в зв'язку з переворотом в Києві в квітні 1918 р.), перший секретар першого Українського Посольства в Берліні, секретар Української Дипломатичної Місії до Скандинавських держав з осідком в Стокгольмі, зв'язковий між українськими посольствами в Европі.

Вже тоді натрапляв молодий на ті часи політик або на наївність в знанні про Схід Европи та її народів, або на злобну ворожість до українства збоку чужинців. Одне й друге було зобумовлене вірою у справедливість тверджень російської науки, які заперечували існування українського народу. Потреба безкомпромісового вилущення правди з-під росіяномітичних лжевчень (що покутують навіть в українській історичній і політичній науці) і то в світових мовах, ставала очевидною й актуальною для Василя Косаренка-Косаревича.

Вирішальним поштовхом до реалізації такого задуму стала пропозиція французького історика й політика (пізнішого міністра закордонних справ) Жака Бенуа - Мешена, співпрацювати з ним при виданні „Великої Історії України" — французькою мовою. З того часу Василь Косаренко - Косаревич почав інтенсивно збирати доказово - джерельний матеріял — головно писання чужоземних авторів, які підходили до проблем московсько - українського питання з наукового аспекту, а не з тих чи інших сантиментів.

Друга світова війна перервала зв'язок Косаренка - Косаревича з Бенуа - Мешеном, а багатющий зібраний матеріял знищило ґестапо у зв'язку з ув'язненням у 1943-му році.

Причиною до ув'язнення в Саксенгавзені й Берґен-Белзені були еляборати й листи Косаренка - Косаревича до Гітлера й Коха, в яких він сміливо наврував божевільність і злочинність політики Третього Райху взагалі, а на Сході Европи й Україні зокрема.

1945 рік приніс волю Косаренко-Косаревичеві та сповнення всіх його передбачувань щодо Третього Райху. Після видужання з наслідків плямистого тифу й голоду в конц. таборі Берґен - Белзені — він почав працю, яку започаткував в передвоєнних часах, тобто почав доповнювати знищений ґестапом зібраний науковий матеріял новими джерелами, щоб врешті з'ясувати правду про суть самого московства і його загрозу для всього не-московства.

Так прийшло до написання „Московського Сфінкса".

К. Варварів

Скільки років Ви бажали б ще жити? Чи вспієте забезпечити Вашим дітям освіту та звання? Коли забезпечите себе на випадок смерти, а Ваших дітей на спеціяльні вивінувальні кляси забезпечення в Українському Народному Союзі, можете бути певні за кращу майбутність.

ПРАЦЯ УКК

(Інформація про Збори Ради Директорів, що відбулися 19-го листопада 1955 в Ню Йорку)

(2)

В справі „Українського Квартальника": Обмірковано деякі побажання редактора щодо окремого приміщення та персональних питань. Справу реформи розглядала Комісія Публікацій.

6. Після VI Конґресу отримано для висилки такі дальші відбитки із Конґресового Рекорду:

а) Завваги Конґресмена Лаврентія Г. Сміта в Палаті Репрезентантів дня 4 травня 1955, якими подав до Рекорду свідчення проф. Л. Е. Добрянського перед Сенатською Підкомісією, що збирала матеріяли та опінію в справі Чартеру Об'єднаних Націй. Назви: „Факти й фантазії щодо України й Білоруси в Об'єднаних Націях". Видано в 20,000 примірників.

б) Завваги Конґресмена Альвіна М. Бентлей у Палаті Репрезентантів 28 липня 1955 під наголовком: „Комуністична калькуляція для поневолення світу". „З-поза Червоної Маскаради Миру". В цих заввагах подано доповідь проф. Л. Добрянського в Клюбі Реклями в Боффало.

в) Завваги Конґресмена М. А. Фіґена в Палаті Репрезентантів 2 серпня 1955 під наголовком: „Пригляньмося чесно Росії". Відбитка вміщає кореспонденцію М. Фіґена з Аллесом Доллесом.

7. Щодо скарги проф. Вовчука на ОУРДП за образу його і його Організації — ООЧСУ — Екзекутива прийняла опінію правного дорадника, адвоката Робертса, який ствердив, що Конґресовий Комітет не є компетентний вирішувати цю справу.

8. Екзекутива розглядала різні прохання з приводу ювілеїв Організацій (Ню Йорк) чи індивідуальних (С. Демидчук) та висилала свої привітання. Розглядала також прохання про дозвіл на різні збірки (ЗУАДК, „Самопоміч", Братство „Броди — Лев", ОбВУА). У зв'язку зі збірками, що дуже множаться, будуть видані певні вияснення для громадянства, щоб не змішувати організаційних збірок (поодиноких установ) із загально-національними збірками, що їх на терені Америки переводить УККА на Український Народний Фонд.

Екзекутива задовольнила так само прохання щодо проголошення відзначення роковин різних історичних подій у житті українського народу, напр. 1000-ліття Християнства в Україні, 35-ліття Зимового Походу. (Заклики щодо відзначення історичних Роковин: 22 Січня, Шевченківські й Листопадові Роковини — ухвалено видавати реґулярно).

9. Справу реорганізації внутрішнього урядування в канцелярії Екзекутива доручила окремій комісії (Галичин — Пізнак — Лисогір), яка вже відбула інтервю з урядовцями та розглядатиме різні проєкти.

10. В справах УНФонду Президент звітував: Згідно з ухвалою Екзекутиви розіслано листи на всі адреси передплатників часописів „Свобода", „Народна Воля" і „Народне Слово". Разом розіслано 25,574 листів.

На адреси часопису „Америка" листів не розіслано. Відповідно до угоди „Провидіння" отримає 7,000 комплетних листів, що їх розішле всім своїм Відділам. Управи Відділів „Провидіння" роздадуть ці листи У. Н. Фонду своїм членам безпосередньо.

Адміністрація часопису „Український Прометей" (Дітройт) на прохання, щоби поадресувати коверти УНФонду, досі не відповіла.

Про заходи поодиноких Центральних Організацій, що не дають адрес своїх членів для використання УНФондові, як це зробили Братські запомогові Установи, покищо не відомо.

Є скарги, що деякі Організації, які переводять сепаратні збірки для своїх потреб, вимагають датків і від громадян, що не є їхніми членами. Ця справа з'ясована окремо.

Крім згаданих уже листів УНФ на 1955 р. було вислано 1,220 листів до таких громадян, що після 3—4 літ перестали вплачувати Національний Даток. Їм запропоновано, щоб доповнили вплату НД до 5 літ. Багато із запрошених відгукнулися позитивно на це звернення. Були й такі, що надіслали НД за 5 літ нараз.

Ця акція є підготовою до видання ювілейних відзнак УККА тим громадянам, що складали НДаток 5 літ підряд. Відповідні відзнаки замовлені. Розсилання буде проведене ще в цьому році. Разом з ювілейною відзнакою Платник Національного Датку отримує окрему Грамоту — посвідку та письмо з подякою.

Щодо ювілейних відзнак пригадується, що УНФонд має 4,000 таких Платників, що вплачували Національний Даток 5 літ підряд і матимуть право на уділення відзнаки.

Одночасно будуть видані Грамоти подяки тим Громадянам та Організаціям, що зложили на УНФонд $100 — або більше.

Крім вище зазначених акцій підготовляється висилка різдвяних привітань — також на адреси читачів преси. Це має бути не лише привітання з приводу Різдвяних Свят та Нового Року, але теж лагідна пригадка для тих Громадян, що свого датку не вплатили. В привітанні буде подяка для всіх, що вже виконали свій громадський обов'язком.

За 1954 рік Конґресовий Комітет розходував $116,755 на дуже важливі акції. Щоби втримати активність і працю на тому рівні, що його осягнено в попередніх роках, потрібне, щоб збірка Національного Датку та пожертв на УНФонд у 1955 році перевищила висліди збірок у попередніх роках. Централя зі свого боку поробила належні заходи. Остаточний вислід залежатиме від прихильного зрозуміння справи нашого національного свідомого громадянства, зокрема від Відділів УККА та всіх членських Організацій.

Багато можуть допомогти в цьому відношенні Редакції наших пресових органів, якщо будуть активно пропаґувати збіркову акцію УНФонду на 1955 рік.

Крім того потрібно, щоб усі Централі поробили відповідні заходи серед свого членства, щоб справу складання Національного Датку на УНФонд уважали своїм особистим обов'язком.

11. В канцелярії УККА працюють ті самі урядовці, що й передтим. Крім редакторів, (п. п. Чубатий і Олесницький), шість осіб працюють на повний час.

Справоздання Президента доповнив Голова, подаючи деталі про свою розмову з державним підсекретарем Морфі в Державнім Департаменті в часі передачі меморіялу для державного секретаря Доллеса. В цій розмові Голова з'ясував позиції УККА в справах визвольних змагань, АКВБ, політичних зв'язків та дипломатичних взаємин, зглядно щодо резолюції Палати Репрезентантів у справі нав'язання дипломатичних взаємин.

Реферуючи про конференцію в Шикаґо, Голова згадав про дуже добру доповідь, що її виголосив д-р Прокоп, ствердження якої стали провідними для дискусії в справах Сходу Европи.

Крім того Голова висловив побажання, що було б добре активізувати більше Комісію для Фінансових і Бюджетових Справ, яка мала б шукати кращих джерел прибутків для УНФонду (поза Національним Датком) та обміркувати видавання Бюлетеню в ураїнській мові. В згаданому Бюлетені мала б подаватися хроніка про працю УККА.

В дискусії над звітами про працю Екзекутиви поставлено кілька запитань щодо запрошення Церков до участи в Конґресовому Комітеті, в справі відповіді на лист п. Сарджента, Президента АКВБ, щодо створення Американського Комітету Поневолених Народів, про святкування 1000-ліття Християнства в Україні, про заходи і плян праці на 1956 рік, щодо вислання телеграми до держ. секретаря Доллеса в Женеві та інформації про зустріч з підсекретарем Морфі, щодо подавання коротких звітів та виступів у Вашинґтоні. Після належного з'ясування приступлено до слухання дальшого звіту.

Д-р М. Стахів, голова Комісії Публікацій та Інформацій, подав інформацію про працю цієї Комісії, причім зупинився над найважливішою справою — реформою видань УККА. Подавши генезу й арґументи, запросив секретаря Комісії прочитати ухвалу. Редактор Драґан перечитав резолюцію, що була в цій справі ухвалена на останніх нарадах Комісії та яка зводилася до того, що є плян зайнятися реформою. Резолюція Комісії була відчитана так:

„З уваги на те, що:

1. Загальне тло і потреби українських англомовних видань від часу появи Українського Квартальника й Українського Бюлетеню в значній мірі змінились (зміна політичної ситуації, прогрес у свідомості щодо української проблематики в міжнародній політиці, поява нових та розбудова дотеперішних англомовних видань і под.), та що

2. Загальні вимоги і потреби поширення діяльности УККА або її посилення на всіх інших ділянках, зокрема політично-репрезентативній, культурній як теж і видавничій, при рівночасному зменшенні впливів до Народного Фонду, і з уваги на те, що

3. Відчувається пекуча потреба вдосконалення форм, змісту та метод української інформації для англомовного світу, —

Комісія Публікацій та Інформацій, обміркувавши та взявши до уваги всі ті обставини і вимоги, рішає рекомендувати Екзекутиві, згл. Раді Директорів приступити з днем 1-го січня 1956 року до публікації одного такого періодичного видання, яке своєю формою і змістом відповідало б цим новим вимогам і потребам, та рівночасно доручає своїй підкомісії (п. п. Стахів — Драґан — Вовчук) перевести основну студію потреб і можливостей реформи видавання Українського Квартальника і Українського Бюлетеню та подати конкретний плян такої реформи."

(Закінчення буде).

Нові Книжки й Журнали

● **Українське Православне Слово.** Рік VI, ч. 12. Грудень 1955. Савт Брук, 1955, ст. 24.

● **Світло.** Католицький журнал для українського народу. Рік XVIII, ч. 12 Грудень 1955. Торонто, 1955, ст. 48.

● **Вісті** Товариства Українських Інженерів в Америці. Ч. 5. Рік VI. Липень-жовтень. Ню Йорк, 1955, ст. 48-76.

● **Вісті** Товариства Українських Інженерів в Америці. Рік VI. ч. 6 (45). Листопад-грудень 1955, Ню Йорк, 1955, ст. 77-92.

● **Католицька Акція.** Рік VI. ч. 12 (67), грудень 1955. Едмонтон, Алберта, 1955, ст. 8.

● **Рідна Церква.** Орган української православної думки. Рік IV, ч. 20, листопад-грудень, 1955. Мюнхен, 1955, ст. 12.

● **Біблос.** Журнал бібліографії, критики і рецензій. Рік I. ч. 8. Грудень 1955, Ню Йорк, 1955, ст. 16. (Циклостиль).

● **Місіонар.** Урядовий орган Апостольства Молитви і Братства. Рік XXXIX, ч. 11, грудень 1955, Филаделфія, 1955, ст. 321-352.

● **Українське Громадське Слово.** Незалежний орган української суверенно-соборницької, трудово-демократичної і республіканської думки. Ню Йорк, листопад 1955, ст. 235-258. Рік III, ч. 11(35).

● **Фенікс.** Неперіодичне видання Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського. Рік IV, ч. 6. 1955, Мюнхен-Дітройт, 1955, ст. 80.

● **Бюлетень.** Український Національно-Державний Союз (УНДС) в США. Ч. 14. Жовтень, 1955, Ню Йорк, 1955, ст. 24 (Циклостиль).

● **Шлях Велетня.** Ілюстрована біографічна розповідь про Тараса Шевченка. Переказали Наталя Лівицька-Холодна. Видавництво Михайла Борецького. Зaставка, кінцівка і обкладинка роботи Петра Холодного. (Ню Йорк, 1955), ст. 144.

● **Календар „Світла"** на Божий рік 1956. Річник 17-ий. Видавництво і друкарня оо. Василіян. Торонто, 1955, ст. 192.

● **Історія Русів.** Редакція і вступна стаття Олександра Оглоблина. Переклад Вяч. Давиденка. Обкладинка Якова Гніздовського. Видавництво „Вісник" ООЧСУ. Ню Йорк, 1956, ст. XXI+346.

● **Ельдорадо.** Вибрані твори (І. Котляревський, П. Артемовський-Гулак, Л. Боровиковський, С. Гребінка, Л. Глібів, І. Франко, Б. Грінченко, В. Самійленко, С. Пилипенко, І. Манило). Ню Йорк-Филаделфія, 1956, ст. 72.

● **Каталог энциклопедической и справочной литературы.** Институт по изучению СССР. Сообщения Библиотеки Института. Мюнхен, 1955, ст. 42. (Циклостиль).

● **Most.** Stvrtrocnik pre slovensku Kulturu. Рік II, ч. 3. Клівленд, 1955, ст. 97-144.

● **Bulletin** Institute for the Study of the USSR. Том II, ч. 10. Жовтень 1955, ст. 48. Мюнхен.

● **І. Якимов-Метан. Жовто-блакитним шляхом.** (По Далекому Сході). П'єса на 4 дії (з прологом). Париж, 1955, ст. 86.

● **Правничий Вісник.** Журнал Товариства Українських Правників у ЗДА. Червень, 1955, Ню Йорк, 1955, ст. 120.

● **М. Добрянський. 1. До питання кризи в Державному Центрі УНР.** 2. Інститут і асоціяція. Новий Ульм, Німеччина, 1955, ст. 64.

● **Український Місіонар у Бразилії.** Прудентопіль, жовтень 1955. Рік XX, ч. 10, ст. 16.

● **Вільний Український Робітник.** Вересень 1955. Париж 1955, ст. 10.

● **Беларускі Зборнік.** Кніга 2. Інстытут для вывучэньня СССР. Мюнхен, 1955, ст. 204.

● **Католицька Акція.** Місячний орган Централі Українців Католиків Апостольського Едмонтонського Екзархату. Рік VI жовтень-листопад 1955. Число 10-11 (65-66). Едмонтон, 1955, ст. 12.

● **Петро Мірчук. Зі святим Миколаєм у Рідному Краю.** П'єса на дві дії. Видання „Мого Приятеля". Вінніпеґ, 1955.

● **Київ.** Журнал літератури науки, мистецтва, критики і суспільного життя. Рік VI, ч. 5 вересень-жовтень 1955. Филаделфія, 1955, ст. 201-248.

● **Олекса Повстенко. Золотоверхий Київ.** Зшиток третій. Сторінки 65-96. Вашингтон, 1955.

● **Спадчына.** Выбар поезіі Янкі Купалы. Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва. Выдавецтва „Бацькаушчына". Ню Йорк-Мюнхен, 1955, ст. LXVI+498. Вокладку праектувау мастак Міхал Наумовіч.

● **Іванна Савицька. Гість із неба.** Миколаївська вистава в трьох відслонах. Накладом „Учительської Громади — Ню Йорк". Ню Йорк, 1955, ст. 20.

ЯК ПЕРЕДПЛАЧУЮТЬ ГАЗЕТИ НА УКРАЇНІ

У грудні місяці на Україні провадилась кампанія передплати на газети й журнали. Як повідомляє „Радянська Україна", „не скрізь органи зв'язку і Союздруку виявили в цій кампанії достатню організованість. Подекуди мали місце факти нечуйного ставлення до передплатників, а то й явного порушення їхніх прав". Далі ця газета подає уривки з листів деяких незадоволених громадян. І так, О. Троїцька, вчителька з Люботина (Харківщина) пише до редакції: „На 1956 рік я лишилася без газети. Справа в тому, що на пошті менше як на пів року передплату не приймають..." Працівник Веселоподолянської селекційної станції (Полтавщина) В. Ричин у своєму листі нарікає: „В цьому році мені не пощастило передплатити газету. Вручив я нашому листоноші 30 карбованців і попросив його передплатити газету на пів року. Та через два тижні листоноша повернув гроші, пояснивши, що менше як на рік передплатити газету не можна... „Житель с. Мотронівка (Кіровоградщина) О. Ковальський обурюється: „Дав я гроші листоноші для передплати газети, однак через два тижні гроші він мені повернув. Виявилось, що газету я зможу одержувати лише в тому разі, коли погоджуся додатково передплатити ще дві газти і купити якусь брошуру..."

КИЯНИН КУПЕРМАН — ЧЕМПІОН СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ

У Москві відбувся 2-ий чемпіонат Совєтського Союзу з міжнародних (100-кліткових) шашок. Перше й друге місце з однаковою кількістю точок поділили майстри спорту киянин І. Куперман і мінчанин М. Шавель. Між ними був переведений додатковий меч. Переможцем його вийшов київський майстер І. Куперман, який завоював звання чемпіона СССР з 100-кліткових шашок.

ПЕРШІ ТРІЙНЯТА В 1956 РОЦІ

Прихід перших трійнят в цьому році записано в Питсбурґу, Па., що їх привела в сам вечір нового року дружина Джемса Блязісра. Всі троє — дівчатка. На фото: сестри Шпиталю Божого Провидіння в Питсбурґу презентують матері новонароджених.

44,000 віз не будуть використанні, бо німці й австрійці не хочуть еміґрувати

Вашингтон. — Директор Іміграційної Служби П. Дж. Гереті повідомляє, що майже 44,000 віз з нового іміграційного закону не будуть використані, бо німці і австрійці не хочуть еміґрувати з огляду на поліпшення економіки в цих країнах. Згідно з законом, до ЗДА мали прибути 209,000 нових іміґрантів до кінця 1956 року. Директор Гереті обраховує, що до кінця 1956 року видадуть 165,000-170,000 віз. Досі видано — 72,230 віз. Квоти, призначені для Італії і Греції вичерпуються. Візи для австрійців, німців і голляндців почасти не будуть використані ще й тому, що громадяни цих держав не мають спонзорів. З Німеччини й Австрії можуть еміґрувати, головним чином, ті німецькі втікачі, які давніше жили в інших країнах. (Якщо не буде потрібного числа спонзорів, то невикористані будуть також ті візи, з яких могли б скористати українські втікачі).

Д-р Шілі закликає щепити проти поліо

Вашингтон. — Головний лікар з Публічного Уряду Здоров'я д-ра Ліонард А. Шілі закликає стейти, щоб вже тепер щепили дітей проти дитячого паралічу. „Тепер є ідеальний час для щеплення. Вже стверджено безпечність і успішність вакцини, — заявив д-р Шілі, — а лікарі і Уряди Здоров'я мають доволі вакцини, і можуть нащепити всіх дітей ще перед початком літа, коли збільшується число захворінь". Публічна Служба Здоров'я ЗДА недавно повідомляла, що майже половина вакцини д-ра Солка невикористана, хоч побажано, щоб її уживалось впродовж шістьох місяців після випродукування. Найбільше невикористаної вакцини є в Каліфорнії і Ню Йорку, і тому ці два стейти повинні вже тепер почати перше щеплення тих дітей, які досі не були щеплені.

Короткі Вістки

● **У Швайцарії** сніжна лявіна засипала групу лещетарів, які вибрались в гори під самий Новий Рік. Двоє американців, Альфред Шмід, 27-річний студент в Мюнхені, і Ричард Джексон, 27-річний вчитель американської школи в Мюнхені, а також двоє французів, 33-літня пані Мерсьє і 44-літній Жан Маркомб, згинули під снігом. Ще двох американців, що належали до цього товариства, викопано з-під снігу ще живими.

● **До Риму** прибуде на 5-денне перебування кардинал Спеллман, який Різдво провів серед американських вояків на Кореї. В поворотній дорозі кардинал Спеллман був на Формозі. Пані Чіянґ Кай-шек відвезла його на летовище після того, як кардинал відправив Богослужбу на помості кружляка „Сант Павл" із 7-ої фльоти.

● **Урядовець** організації Американці для Демократичної Акції Роберт Р. Натан заявляє, що, на його думку, в найближчих виборах можна буде перемогти Айзенгавера, якщо він ще раз кандидуватиме. Проте, Натан вважає, що Айзенгавер, зогляду на стан свого здоров'я не буде другий раз кандидувати.

● **Єгипетські** часописи принесли всі витяги з промов Хрущова проти т. зв. Баґдадського пакту, що об'єднує Англію, Ірак, Туреччину, Іран та Пакістан і звернений своїм вістрям проти Совєтів, отже є сіллю в оці Москви. Єгипет є противником цього бльоку тому, що вбачає в ньому конкуренцію до Арабської Ліґи, лідером якої є Єгипет. Цей останній уважає за найбільшого свого ворога Ізраїль, а не СССР.

● **У Ґлейшієр Нешенел парку** в Монтані росте більше як тисяча різних пород квітів в дикому стані.

● **До Польщі** вернулось 819 поляків, вивезених до СССР зараз після того, як у 1944 р. прийшли туди совєтські „визвольники". Між поворотцями майже всі інтеліґенти — вчителі, лікарі, адвокати, інженери і т. п. Комуно-польський уряд весь час веде серед польської еміґрації пропаґанду за репатріяцію, а в той же час у совєтських кацетах перебувають тисячі поляків, вивезених туди на

● **Департамент праці** стверджує, що минулого року заробітня платня в провідних галузях американської індустрії збільшилася від 5-ох до 17-ох центів за годину праці. Збільшені прибутки мають 5,000,000 робітників.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во Укр. Січ Відд. 39 повідомляє, членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8-го січня, о год. 3-ій попол., в У. Н. Домі. В неділю, 8-го січня від 12—3-ої можна вплачувати вкладки. Проситься всіх довгуючих членів вирівняти всі залеглості. Кожний член повинен зложити свій Нац. Даток на УКК. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Повідомляється членів Т-ва „Єдність" Відд. 163, що річні збори відбудуться в неділю, 8-го січня 1956 р. о год. 1-ій попол. в приміщенні Горож. Клюбу, 847 N. Franklin St. На річних зборах буде звіт контр. комісії, уступ. управи. По звітах буде вибір нової управи на 1956 р. Проситься всіх членів бути на означений час бо є такі справи, які муситься рішити на річних зборах при більшій присутности членів. — М. Лешак, предс.; І. Потучко, фін. секр.-кас.; С. Филик, рек. секр.

ВИЛКС БЕРІ, ПА. — В-во св. І. Хрестителя Відд. 223, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 8-го січня в параф. залі зараз по Сл. Божій. Буде звіт контрольної комісії і урядників і вибір управи і другі важні справи до полагодження. Пригадується членам, що уряд працює для В-ва без контролі і ухвал, бо не було ніяких зборів за останні 3 роки. Проситься прийти на ці збори і вибрати нову управу. — Управа.

ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й. — Відд. 21, Т-во Запорозька Січ подає до відома своїм членам, що річні збори відбудуться в неділю, 8-го січня 1956 р., о год. 2-ій попол., в Memorial Center St. John Parkway. Проситься членів прибути на збори бо є важні справи до полагодження і вибір нової управи на 1956 рік. — М. Гулячок, предс.; П. Садовець, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Товариство Українська Січ, Відділ УНС ч. 59 повідомляє, що річні збори, які мали відбутися 14-го січня 1956 р., відложено з уваги на Новий Рік і вони відбудуться в суботу, 21-го січня 1956 о год. 7:30 ввечорі в Укр. Нар. Домі при 517 Галлетт ст.
М. Галькевич, секр.